1 -ד

ד ז א כ ע ן - ----> __דזשאכען__.

[redacted] - דז

2

ד ז ב ע נ ק - דער, =עס. פּפּ זבענק. אַ זעץ, אַ קלאַפּ.

% ער האָט אים געגעבן אַ דזבענק. 7

p: dzbęk.

ד ז ב ע נ ק ע ן – אוטוו. זעצן, שלאָגן, באַכען, אַנמאַכן

אַ רויש דורך קלאַפּן אין עפּעס. % ער דזבענקעט 93

אין דער טיר אַרייַן, און קיינער עפֿנט אים נישט.

ד ז ו ב ע ן – דזיובען.

ד ז ו ו אַ נ י צ ע - די, =ס. (רעג, פּוילן) גלאָקן=טורעם,
געווייינטלעך פֿון אַ קירכע. P: dzwonnica

1957 "אַרונטערגעפֿאַלן פֿון דער דזוואַניצע (גלאָקן=טורעם)"
11 |קלאַמערן אין טעקסט|. ברוסילאָוו, 2, 306.

1958 "מיט הויך טורעמדיקע קאַשטשאַלן |...|, מיט שוואַרצע
8 פּענצטער=לויערונגען פֿון דער דזוואַניצע".
מ. מאַן, פּער 38, נ׳ 29, 76.

ד ז וו אַ נ ע - די, =ס. (רעג, פּוילן) טייל פון הילצערנעם

12 אַרומנעם פון אַ ראָד.

1957 " דאָס אָפּגעלייגטע געלט, וואָס איז געלעגן באַהאַלטן

14 אין 'דזוואַנעס' (קעפּ פון די רעדער) אָדער גאַר אַריינגעגראָבן

אין 'אַבראַק' (די פֿערדישע פֿאַשע)". פּער 155, 20/X.

ד ז ו י ג ע ן - ---> דזשוויגען.

ד ז ו ק - ----← דזשאק.

ד ז ו ר ע ו <u>א</u> ט ע - <u>אדי.</u> (רעג, מזרח גאליציע)

דזוו דזשאבאטע. % "זי האט א דזורעוואטע פנים" |קטוור|. 23

ד ז י אָ ב ע ל ע - "א טראָפּעלע, עפּעס זייער קליין אָדער זייער ווייניק". |קטוו|. 25

רעד: וו? פֿון וועלכער שפּראַך? קען זײַן פֿון דזיאָבען (=פּיקן).

ד ז י אָ ב ע ן - ----← דזשיאַבען.

ד ז י א ד - ----> דזשאד.

35 דזיאדוש |ווייכער ש| - דזשאד, דזשאדוש.

-דז

ד ז י <u>א</u> ד ע ו ו ע ן - <u>אוטוו.</u> (רעג,<u>פּוילן</u>?) "לעבן אין

<u>אַ</u>רעמקייט" |<u>קטרו</u>|. 38

P: dziadować

ד ז י אָ כ ע ן - ----> דזשאָכען I.

ד ז י אַ ל ק ע - די, =ס. (שגל) "שטיקל ערד וואָס איינגעוויינערט האָבן באַקומען צו פֿאַרזעצן גרינגצייַג" |בלומענטאַל, ווערטער און ווערטלעך פֿון דער חורבן-תּקופֿה, ז' 64|.

0 שטובדזיאַלקע - (שגל) "אַ קעסטל (טאָפּ) מיט פֿאַרזעצטן גרינגצייַג אויפֿן פֿענצטער" |בלומענטאַל, דצוו|.

א פֿאַרנדיקע דזיאַלקע - (שגל) "אַ קינדער=ווענעלע מיט ערד און געוויקסן" |בלומענטאַל, דצוו|.

ד ז י א מ ד ז י ע ן - ----← דזשאמדזשען.

ד ז י א נ ס ל ע - <u>די, =ס.</u> ------> <u>דזשאנסלע.</u>

(?נ?) דזיאַסקע - די, =ס, פּפֿ: דזיאַסקע. (רעג, ליטע)

אַ פּאַסיק, אַ רימען. % "ער האָט לויזער געמאַכט די דזשאַסקע

אין מיטן זאַטן עסן" |קטוו|.

1910 "עטוואָס פֿאַרצויגן די דזיאַסקע איבער די פּלודערן,

האָט 'אָפּגעמאַכט' מיט דער רעכטער האַנט דאָס |די| 50

ברייטע און געדיכטע באָרד". גאָרין, 5, 3.

ד ז י ב ו ן - דער, =עס. פארגרייזט אדער לאקאל פון
"זיפון" (א פויערישער איבער=מלבוש).

1862 " דער ארץ=ישראל=משולח, |...| זייער א פעטער
52 |...|, אנגעטון פון ווייסע האלידזע אויף טערקיש
גענייט א לאנגן דזיבון (דאס איז מיט פיל קליינע
שמוקלערישע קנעפלעך)|...|". אקסענפעלד, 62,1.

ד ז י ד ז י - דער, =ס. (קלש) אַ קליין קינד*

|פּער 90, !!!V -3 - 4, 74|. 53

P: dzidzi

ד ז י ו ב - (אוק,פּד) פּפּ דזשאב, דזשוב. שנאָבל.

|| דזיוביקל - דאס, =עך. שנעבעלע.

1917 " איצט, אַז ער האָט דערזען די גרינע דזיוביקלעך

אויפן בוים,איז ער אַרײַנגעלאָפן מיט אַ גדולה". 57

שטאָק, 1, 219.

ד ז י ו ב ע ן - אדוו. (רעג, אוקראינע, ווייסרוסלאנד)

דזוו דזשאבען בב׳ 1 - 3. 61

ד ז י ו ו א ק - -----> דשיוואק.

ד ז י ו מ ד ז י ע - דער, =ס. (איר, רעג, פוילן)

פלעגמאטישער מענטש, פארשלאפענער. 17

P: dziumdzia.

66 ד ז י ר ב ד ז י ע – די, =ס. "א פּארטריקנטע פּרוי"|קטור|.

ד ז י נ ד ז י ק - דער, =עס. 1. (לאקל, האראדאק)

73 " דאָס צינגל ביים האַטפּאַס" |קטוו|.

74 2. (לאָקל, ווילנע) " לעקיש" |מ.לעווין, 205,1|.

ד ז י ע ב ל י ע - ----> דזשעבליע.

ד ז י ע ג ע כ ץ - ------← <u>דזשעגעכץ</u>.

ד ז י ע ד ז י ץ – <---- דזשעדזשיץ.

ד ז י ע מ ב - דער, =עס. (רעג, יעליסאוועטגראַדער קרייז)

82 צונעמעניש פֿאַר אַ קמצן | ש.וויסנבערג, פּער 82,161 |.

ד ז י ע ר ק אַ ט ש — דער, =עס. פֿאַ דזשערקאַטש.

פּפֿ (פּאַלעסיע) דזירקאַטש, (אוקר) דערקאַטש. 603

אַ האַלטער, אויסגעריבענער, אָפּגעדינטער בעזעם. 85,482

ד ז י פּ צ ע - די, =ס. דזוו דזופּיצע.

1867 " יעדע זאַך קריגט מיט דער צײַט אײַן אַנדערן

נאָמען אַלע מאָל. ווי למשל, אײַן קאַפּטן האָט דערנאָך 20א

געהייסן א בעקעשע, דערנאָך א קאַפּאָטע, דערנאָך א דזיפּצע

און אצינד הייסט עס אײַן געפּאַסטער ראָק".

פער 57, נ' 38, צײַט פער 90, XXVIII - 1.

(?נ?) ד ז י ק ע - אדי .(פּויל/ווייסרוסיש) ווילד.

B: gziki; P: dziki

1909 " ליבן אַזא ווילדן דזיקן מענטשן |...|".

89 יודעלסאָן, 1, 24.

ד ז י ר ק א ט ש - ----> דזיערקאטש.

ד ז ע ו ס - פּפּ צעוס. אין דער גריכישער מיטאָלאָגיע:

דער הויפּטגאָט, דער פֿאָטער און קיניג פֿון די געטער

און מענטשן, גאָט פֿון הימל, דונער, בליץ, און רעגן.

דזשאב - דער, =ן. פֿפֿ דזשאב.(אמ)ארבעט, שטעלע.

1895 " דא |איז| גלאט ניטא קיין צייט צו קרענקען,
ניט אין ביזע=צייט, ווען מע דארף זיך כוואטעווען
קעגן די מאשינעס, און ניט אין סלעק=צייט, ווען מע
לויפט ארום זוכנדיק א 'דזשאב'" פער 20,נ'8,!/64.

1916 " דאנקען א שם יתברך, איך קען אייך אנזאגן א
104 בשורה - מיר האבן שוין א דזשאב". שלום=עליכם,1ב',100.

1961 " איך פארלאז זיך אויף דער יוניאן, זי זאל
106 אפהיטן מיין דזשאב". שעליובסקי,46,4.

|| דזשאבעלע - דאס, =ך.(איר) פארדינסטל,פרנסהלע.
1931-1926 " זי האט ניט געקענט זען, ווי דער אלטער טאטע
123 גייט ארום און כאפט דעם אטעם, האט זי אים פארשאפט
דריי 'דזשאבעלעך'". אפאטאשו, 6, 54.

דזשאב ! - דער, =עס. (רעג. פוילן) 1. אַ שנאַבל.

1973 " גוט איז אויך צו געבן בעת אַן הפסקה, צווישן

איין עסן און אַ צווייטן, שטיקלעך שוואַרצע קוילן, 116

זאַלן זיי זיך די דזשאבעס אדורכרייבן". בלומענטאל, 144,1.

2. דער טייל פון אַ טשייניק, קרוג אאַז"וו אין דער פאָרעם

פון אַ רערל, דורך וועלכן מען גיסט אויס די פליסיקייט.

% א דזשאב פון אַ קריגל.

1970 " די טשוהונענע קרוג, וואָס האָט געהאַט איין

אויער און אַ קליין ברייט דזשאבל". ערליך, 43,1. 120

p: dziób.

ד ז ש א ב !! - ----> דזשאב.

ד ז ש א ב א ט ע - אדי. פּפּ דזיאבאטע. (רעג, פּוילן)
מיט סימנים פֿון פּאקן אויפֿן פּנים.

1948 " עס באַגעגנט מיך די דזשאַבאַטע סטאשע".

118 זשיכלינסקי, 3, 18.

P: dziobaty.

(?נ?) דזשאַבלע - דער, =ס. (פּויליש) טײַוול, 30.

1927 " דער זשיד איז אַ גוטער; צום קעלנער נאָך האַסט ער,//אַזוי ווי אַ דזשאַבלע איז יענער פֿאַרשײַט". 121

מ.ל. האַלפּערן, 2, 60.

p: diabel.

ד ז ש אַ ב ע ן - טרוו. (פּד?) 1. "גראָבן קאַרטאָפל,בוריקעס
אדג"ל| קטוור.

2. "שאָבן האָלץ מיט א מעסער צי אַן אנדער שאַרפער כלי"|קטוור.

3. (פּיג) "טון א נודנע אַרבעט"|קטוור. 127

p: dziabać

(אוקר 3)

דזשאַבען – טרוו/אוטוו, פּפֿ דזיאַבען, דזיובען, (אוקר)

p: dziobać

1. פּיקן (ווי) מיט א שנאַבל.

... " וואָס שטייט עץ דא און דזובעט?// וואָס שטייט עס

28א' דא און דלובעט?". עטינגער, 3, 224.

1923 " און בײַם ברונעם, זע איך, קומען אַנצולויפֿן

28 קליינע פֿייגעלעך, ציטערן פֿאַר קעלט און דזיאַבען".

יחזקאל ביימאן, 1, 15.

1956 " אַדלערס פּיקן פעלדזן, ראָבן קילשטיינער דזיאַבען".

30 שטיינבארג, 2, 80.

2. (איר) עסן איך קליינע שטיקעלעך, פֿאַמעלעך.

1960 " די איך |די איך| צוגעגאַנגען צום טיש, גענומען א שטיקל

359 קעז און אַנגעהויבן דזשאַבען". רעסלער, פער 69, IX/17.

3. בויערן, דלובען, שניצן מיט א שארפן געצייג.

1946 " דער רבי דזשאבעט מיטן טשוואק אין ליים אריין".

ש. גילבערט, פער 23, 112. 131

4. |סטוטש 183| שלאגן דורך געבן אלע וויילע א שטויס

מיט דער האנט; בוצקענען.

5. נייען שלעכט, פארטאטשעווען.

1958 " וואס וועט דא פון אים ווערן? אפילו ניט קיין

לייטישער שניידער. ווינטער וועט ער דזשאבען פויערישע 130

סוקמאנעס און זומער וועט ער זיך וואלגערן אין סאד".

דעמבלין, 5, 38.

6. "קנאקן קערלעך" |קטוו|.

(?נ?) דזשאבער – דער, =ס. (אמ) קאנטראקטאר, אונטערנעמער, מעקלער|סטוטש 526,485,106|.

ד ז ש אַ ג אַ ט אַ יִ ש - **דאס, בא.** די דזשאַגאַטאַיִשע (?נ?)

שפּראַך, דזשאַגאַטאַי (אויסטייַטש אין דער ציטאַטע).

... " לטובֿת אָט דער סבֿרה |אַז די קאַראַימער שטאַמען

פֿון די כאַזאַרן | זאָגט ערשטנס די טערקישע דזשאַגאַטאַיִשע 141

שפּראַך, אויף וועלכער עס ריידן די קאַראַימער אין קרים,

פּוילן און ליטע". פּער 94א,נ' 1 - 2.

דזשאד – דער, =עס. פּפּ דזיאד. (רעג, פּוילן).

p: dziad

1. אַלטער מענטש, ס'רוב ווען אַ גוי.

2. אַלטער בעטלער, ס'רוב ווען אַ גוי.

1970 " איז ער אַרויס אויף דער אַרישער זייט, // געוואָרן
360 אַ פּוילישער דזשאד". אהרן צייטלין, 24,7.

3. דער אַלטער הייליקער וואָס, לויט דער קריסטלעכער
גלייבונג, קומט אין דער ניטלנאַכט צו ברענגען מתנות
פֿאַר די קינדער.

1922 " קומט אַהער, קומט אַהער, איך בין דער דזשאַד,
146 וואָס קומט און ברענגט אין קריסטוס=נאַכט מתנות
פֿאַר די קינדער". אש, 6, אקט 2, ז' 34.

|| **דזשאדוש** - דער, פּפּ **דזיאדוש**. זיידעניו, זיידעלע.

p: dziaduś.

אלטער דזשאד - **דזוו דזשאד** (ב׳ 1), נאָר מער עמפּאטיש.

1949 " איך בורטשע ווי אַן **אלטער דזשאד** און שלעפּ קוים

די פּיס". סעגאלאוויטש, פּער 38, 223. 147

דזשאד אי באבא - פּפּ(אוקד) **דזיד אי באבא**.

1. (רעג. פּוילן) אַן אלט פּאָרפּאָלק, וואס בלייבט אליין, אַן די קינדער.

2. " א געקעכץ פון הירזש אָדער רייַז, געקאַכט אין מילך, געמישט מיט געציפּטע קריסקעלעך" |קטוו|.

ד ז ש א ד(ע) - דער, =ס. בנב.

1926/31 " בקיצור, מיר האָבן באַשלאָסן שבת=צו=נאַכט

158 צו שטעלן א חופּה. הערסט? כ'וועל ניט מאַכן קיין גרויסע פּיקסע-פּאַקסן, צונויפרופן אַ מניך ייִדן, מאַכן א גוטן 'סאָפּער' און פּאַרטיק! ווי ס'פּירט זיך געוויינלעך ביי 'דזשאַדעס'". אַפּאַטאָשו, 48,6.

רעד: מעגלעך א טעות; דאַרף זײַן "דזשאַדעס" (=זיידעס, אַלטע לײַט, אָרעמע לײַט, בעטלערס)? נאָכזוכן אין מקור צי ס'קען זײַן אַזאַ טײַטש.

(?נ?) ד ז ש א ד ז ש - דער, =ן. (אמ) ריכטער |סטוטש 601|.

(?נ?) ד ז ש אָ ד ז ש מ ע נ ט - דער, =ן. |סטוטש 601|.

(אַמ) פּסק-דין, אורטייל.

דזשאהוד - דער, =ים. (ביטל?) דזשודאיסט(?).

1936 " גאט האט דיר אזוי שיין געהאלפן, און דו ביסט

159 אזא אנגעזעענער מענטש סיי ביי יידן און סיי ביי

דזשאהודים". נאדיר, 10, 82.

ד ז ש א וו ע ר - ----> זשאוווער.

(?נ?) ד ז ש אָ ו ק - דער, =ן. (אַמ) וויץ, שפּאַס.

1926-1931 " כ׳וועל אייַך דערציילן, באַיס, אַ ׳דזשאַוק׳,

164 וועט איר לאַכן". אַפּאַטאַשו, 6, 138.

1930 " דאָס דערציילט דער ראַדיאָ פֿון סיאַטעל אַ נאַרישן

163 דזשאַוק, אַ וויץ, און דער דאַזיקער דזשאַוק טראַגט זיך

עס אויף די געהיימניספֿולע ראַדיאָ-וועלן".

איינהאָרן, 7, 185.

(?נ?) ד ז ש אָ ו ק ן - אוטוו. (אמ) וויצלען זיך, ווערטלען זיך

סטוטש 518.

דזשאַז – דער, באַ, פּפּ דזשעז. טאַנצמוזיק, אָפֿט אימפּראָוויזירט, מיט אַ סינקאָפּאַטישן ריטעם, געשפּילט פֿון אַן אָרקעסטער, וואָס באַשטייט דער עיקר פֿון בלאָז=, שלאַג=אינסטרומענטן און אַ קלאַוויר. % דזשאַז-טענצער. דזשעז=קאַפּעלע. זיי טאַנצן אין ריטעם פֿון דזשאַז.

1930 " דער אַמעריקאַנער דזשאַז איז די בענקשאַפֿט צו
167 באַפֿרייען זיך פֿון דער גלייכקייט און איינטאָניקייט".
איינהארן, 7, 50.

1967 " די יוגנט וויל לעבן לייכט און אָן זאָרג.
168 אַלע שמד-שטיק פֿון 'ביטלס' און דזשאַז זיינען פֿאַר
זיי אַנציִענדיק". פֿער 166, V/!!!15.

ד ז ש אַ י נ ט – 1. נאָמען פֿון דער אַמעריקאַנער ייִדישער הילף=געזעלשאַפֿט, פֿאַרקירצט פֿון American Joint Distribution Committee, געשאַפֿן 1914; פֿאַרנעמט זיך מיט פֿאַרטיילן הילף פֿאַר ייִדישע נויטן אין פֿאַרשידענע לענדער.

1953 " דער בית-יתומים |...| מיט דער הילפֿס=טעטיקייט פֿון ׳דזשאַינט׳ און |...| פֿון ׳יעקאָפּאַ׳ |...| האָט עקסיסטירט איבער צוויי צענדליק יאָר". יזב 3, 123. 184

1970 " זינט אָנהייב 1928 ביזן אויסברוך פֿון דער צווייטער וועלט=מלחמה איז רינגעלבלום געווען אַריינגעטון כמעט אויסשליסלעך אין דער הילפֿסאַרבעט פֿון דזשאַינט". יזב 15, 650. 182

2. (שגל) פֿאַלקסקיך, יעדע פֿאַרעם פֿון סאָציאַלער הילף בכלל |בלומענטאַל, פֿער 90, XIX - 3|.

ד ז ש אַ ך - דער, =ן, (רעג, פּוילן, גאַליציע)
פּפּ (לד) דזשוך, דזוך. אַ שטויס מיט אַ פּויסט אָדער אַן
איינגעבויגענעם פֿינגער. ער האָט מיר געטאָן אַ דזשאַך
אין פּלייצע.

1969 " ביים ערשטן דזשאַך האָט זיך דער מלמד צעבלוטיקט
|...|." פּער 155, ד"ד/2. 362

ד ז ש <u>א</u> כ ט ש ע ן - <u>אוטוו.</u> (<u>לאקל, ביאליסטאק</u>)

טרעשטשען,קנאקן; ווערט געזאגט וועגן א ברענענדיקן

192 פֿראסט: <u>עס דזשאכטשעט</u> |<u>פֿער 90, VI, 1 - 2</u>|.

(ד) ז ש אַ כ ן - דזשאכען !!.

(?נ?) ד ז ש א כ ע ט ש - 4. דער, =ן?. (רעג, א"י) "א יונגער אייזל" |קטור|.

2. א יונגער יאט, וואס האט זיך א ביסל צופיל צעבריקעוועט (צעלאזן)" |קטור|. 194

דזשאַכען I - טרוו, פּפּ דזיאַכען, דזשוכען, דזשוכניען.
(רעג. פּוילן) שטויסן, קלאַפּן, זעצן (אין די זייטן).

... " איינער האָט אים געבאַכעט, איינער האָט אים געדזשאַכעט,
199 דער האָט אים געגעבן אַ ביס". ש.עטינגער, פּער 74, ב' 356,23.

1867 " |...| איינער וועט פּאַטשן, דער אַנדערער וועט
198א' פּלאַסקען |...|, איינער באַכען, דער אַנדערער דזיאַכען,
מיינט איר, הער רעדאַקטאָר, וועט עפּעס גוטס דאַפון
אַרויסקומען?". פּער 57, ב' 39.

1969 " האָט ער אידעלען געדזשאַכעט מיטן עלנבויגן.
198 איין מאָל, צוויי מאָל, ביז אידעלע האָט געפּונען
אַן עצה". פּערלאָוו, פּער 155, II/2.

ד ז ש אַ כ ע ן !! - אוטוו, פּפֿ דזשאַכן. (כּלש) לאַכן.

|עלזעט, 2, 39; טריוואַקס, פּער 33, 168|. 197

ד ז ש <u>א</u> ל ק ע - ----> דזיאלקע.

ד ז ש א מ ד ז ש ע - דער, =ס. 1. (שלש)א קינד וואס קייט פּאַמעלעך דאָס עסן. 205

2. (איר) א פלעגמאַטישער מענטש, אן אומרירעוודיקער, א שלימזל.

p: dziamdzia

ד ז ש א מ ד ז ש ע ן ! – טרוו. פּפּ דזיאַמדזיען.

~~פון פויל~~ עסן, קייען פּאַמעלעך, אָן אַפּעטיט.

1926–1931 " די מוטער האָט געדזשאַמדזשעט אַ שטיקל ברויט".

207 אַפּאַטאַשו, 14, 197.

1957 " דאָס פּאַמעלעכע דזשאַמדזשען פון די קי און דער

45 ריח פון ווארעמען מיסט האָבן איינגעשלעפּערט דעם מידן

גוף". קאַרן, 6, 157.

1962 " זיי האָבן געדזשאַמדזשעט די מאכלים אָן אַפּעטיט

212 און אָן ווילן". פער 166, 15/X.

p: dziamać

ד ז ש א מ ד ז ש ע ן !! - אוטוו. רעדן ניט=דייטלעך,

באַלעבאַטשען.

P: dziamdziac

1956 " צוויי זקנים געדזשאַמדזשעט אים אין די

210 אויערן צײַנלאָזע רייד". י.י. זינגער, 5א', 34.

1960 " יאַך בין נישט קאַ רעדנער, - האָט ער דורך זיין

208 אַנציינערדיקן מויל געדזשאַמדזשעט צעפּיצלטע מחשבות

צום עולם, - עץ ווייסט עס". ל.טרייסטער, פער 169, מערץ.

ד ז ש אַ מ ד ז ש ע ר <u>יי</u> - <u>דאס, בא.</u> (<u>בײט</u>) דאָס דזשאַמדזשען

|<u>קטוו</u>|. 205א׳

ד ז ש אַ מ ע - דער, =ס. (לאקל, גראדנע)

208א' "אַ נאר" |קטוור|.

ד ז ש א מ ע ן - אוטוו. (רעג, פוילן) 1. "פלאפלען, ריידן אַ סך און ניט צו דער זאך"|קטוו|. 215

2. עסן פּאַמעלעך, אומגערן, אָן אַפּעטיט.

1936 " זיצט און דזשאַמעט ברויט אַ ביסן".

מאלאדאווסקי, 1, 45. 366

p: dziamać

217 דזשאמער - דער, =ס. (פֿד) "דער וואס דזשאמעט, פּלאַפּלט"* |קטוו|.

|| דזשאמערין, דזשאמערקע - ווע |קטוו|.

ד ז ש אָ מ פ ע ר - ----> דזשעמפּער.

(?נ?) ד ז ש אָ ן ב ו ל - צונאָמען פֿאַר אַ טיפּישן ענגלענדער; דער סימבאָל פֿון ענגלאַנד.

ד ז ש א נ ג ל – דער, =ען, פּפּ דזשונגל. טראָפּישער אומדורכגענגלעכער וואַלד.

1950 "דער פֿינאַל שפּילט זיך אָפּ אין דעם מאַלאַיִשער דזשונגל". פּער 152, נ׳ 9 – 10. 337

1963 "יעדער ׳זכר׳ |פֿון די אַרענע=פֿויגל| האָט זיך זײַן אַרענע – דאָס איז אַ שטיקל אָפּגעטײלטער פּלאַץ אין מיטן דזשאַנגל". שעפּנער, פּער 155,אין /24. 228

1973 "די טריט אין די דזשונגלען זענען דאָך אַן אָפּן בוך". יזב 18, 188. 340

0 דזשאַנגל=חיה |כאַיע| – די, ≈, חיות [כאַיעס].

1945 "די דזשאַנגל=חיות וועלן שוין באַשטימען פֿאַרן מענטש אַן עכטע און גערעכטע שטראָף". סעגאַלאָוויטש,9,148. 229

דזשאַנסלע — די, =ס, (רעג, פּוילן) דזיאַנסלע. יאַסלע, צאָנפֿלייש.

p: dziąsło.

... " דערבײַ צעקוועטשט ער מיט דער צונג אָן די

47 גאָלע דזיאַנסלעס די רעשט "מוציא" מיט זאַלץ".

פּרץ, דערצ' מקובלים.

1946 " נעמט זי צו שטומערהייט פֿון אים דאָס שטיקל

232 ברויט, באַנעצט עס מיט שפּײַעץ, בײַסט אָפּ מיט די

נאַקעטע דזשאַנסלעס צו קרישקעלעכווײַז און שלינגט זיי

שווערלעך אַראָפּ". ע. וואַרשאַווסקי, פּער 23, 241.

דזשאַנק - דער, בא. (אַמ) לעגער-סחורה, אַלטוואַרג.

1930 "און דאָס גאַנצע גרויסע ניו-יאָרק פֿון מיזרח,

236 פֿון מערב, פֿון צפֿון, פֿון דרום - איין גרויסער דזשאַנק,

איין פּלאַץ פֿון אַלטוואַרג, איינהארן, 7, 61.

1939 "דער טאַטע אירער האָט מיט אַ פּושקאַרט 'דזשאַנק'

238 געפּעדלט". שומיאַטשער, 3, 139.

1949 "ווערסט ניט דאַרפֿן, ווי דיין טאַטע, אַרומגיין

239 פֿאַרשמירט, שלעפּן דזשאַנק און וווינען אין אַ קעלער".

י.י. זינגער, 9, 71.

E: junk

ד ז ש אַ ס - דער, =ן. בנב.

"איך דאַרף קיינעם נישט, און אַלטער דזשאַס קען 1863 ? 1873 ?

מער ווי זייל". אַן, די געגנאַרטע וועלט, אַקט 2, 83. 243

רעד: מסתמא פֿאַרגרייַזט פֿון דזשאַד/דזשאַד.

ד ז ש א ס נ ע - די, =ס. (רעג, וור) יאסלע, צאנפלייש.

1935 " איצטער רעדט ער שוין מיט הוילע דזשאסנעס".

246 מ.קולבאק, 9, 214.

B: ддясна́

ד ז ש א ס ק ע - ----> דזיאסקע.

(?ב?) ד ז ש אַ ק י - דער, =ס. (אַמ) פּראָפעסיאָנעלער רײַטער אין רײַטפּאַרמעסטן; זשאַקײ/דזשאַקעי.

1931-1926 "אַלע װאָס זענען געפֿאָרן מיטן פּראַכטצוג
249 זענען דאָ געװען פֿאַרזאַמלט: צװײ מאַשיניסטן,
צװײ קאָנדוקטאָרן, אַ הײצער, |...| אַ געװעזענער
דזשאַקי". אפּאַטאָשו, 12, 213.

דזשאָקער — 1. איין געוויסע קאָרטנשפּילן: אַ צוגאָבקאָרט פֿון אַ גרויסן ווערט.

2. (שגל) "קילעריבן" |קאָלראַבי?|. "איך ל"ג |לאָדזשער געטאָ| איז קילעריבן געווען אַ לוקסוס-אַרטיקל, מ׳האָט דערפֿון 251
געמאַכט כלרליי מאכלים.| בלומענטאַל, פֿער 90, XIX - 3.|

E: joker

(?נ?) דזשאַר - דער, =עס. (אמ) קרוג, באַנקע.

1927 " מײַן קאַסע איז געשאַרפּט, מיט וואַסער פֿול מײַן

254 דזשאַר". א. אויערבאַך, דער רויטער פּאַדים, ז' |?|.

|| דזשאַרעלע - די, =ס. פּקפּ פֿון דזשאַר.

1957 " איר פּלעגט קומען צו מיר מיט אַ 'דזשאַרעלע',

256 איך זאָל פֿאַרזוכן". מאַלאַדאַווסקי, 2, 241.

E: jar

ד ז ש א ר ע - די, =ס. (רעג, א"י) קרוג.

1918 " און אראבקעס, קליין, פארדארטע,// שטאלצע קעפ

260 און גלייבע רוקנס,// טראגן וואסער אין די דזשארעס //

פון די נאענטע באיארעס". א. אויערבאך, 70,1.

1957 " נעמט די בעל-הביתטע דאס קריגל און גייט אריין

259 אין שטוב אנגיסן אין אים וואסער פון דער דזשארע,

וואס שטייט אין ווינקל". סטאווסקי, פער 38,נ׳28,ז׳38.

דזשארע - די, =ס. (אראב, ישראל).

1. גרוב פאר שמוציקן אפפאל |קטוו|.

% " די דזשארע אין הויף איז שוין פול"|קטוו|.

2. (ווהלגאר) מויל.

% "פארמאך דיין דזשארע!"|קטוו|. 257

ד ז ש ו ב - ----> **דזיוב.**

(?נ?) ד ז ש ו ב א ט – "א מענטש וואָס איז טשובאַטע.

265 % רייזל דזשובאס. משה דזשובאס" |קטוו|.

רעד: פון וועלכער שפּראַך? ווו?

ד ז ש ו ב י ק I – דער, מצ דזשוביקלעך/דזשובקעלעך,

1. שנאַבעלע, אַ קליינער שנאָבל.

1939 " טײַבעלעך מיט פּאַרמאַכטע דזשובקעלעך (שנאַבעלעך)".

278 פּערלע, 3א, 82.

1940 " טראָגט אַ גילדענער פֿויגל אין דזשוביק אַ טאַרבע

268 מיט געבאַקענעם ברויט, מיט צוקערקעס אַ סך".

ה. קאַמענעצקי, 12,1.

2. (לאַקל, ביאַליסטאָק) אַ נעזל פֿון אַ כּלי, פֿון אַ טשײַניק

277 |פֿער 90, V- 2|.

דז־

ד ז ש ו ב י ק !! – בנב. פֿאַרגרייזט פֿון "טשוביק".

1960 " דער בוטשאַן און דער קראַניק (קרעין) מיטן

קליינעם דזשוביק אויפֿן קאָפּ |...|, וואָס טראָגן זיך 267

איצט אויף ז״ערע פֿלירייזעס קיין דרום".

י.וואלאך, פער 69, X /9.

P: dziobać/dzióbać.

ד ז ש ו ב ע ן - טרוו.

1. דזוו דזשאבען, ב' 1, 2.

1931 "דער אַלטער דײַטש זיצט און דזשובעט מיט זײַן אלטן
272 מויל רוסישע סוכערעס". ברעגמאַן, 1, 220.

(פּיג)
2. / דערקוטשען, נודזשען. % "די מאַמע שרײַט: וואָס
276 דזשובעסטע מיר בײַ דער נשמה" |קטוו|.
279 "דזשובען אין קאָפּ" |קטוו|.

ד ז ש ו ב ע ק - ----> דזשוביק I.

דזשודאַיזם – דער, באַ. וועלט באַנעם פון

עקסטרעם אַסימילירטע ייִדן, וואָס זעען אין ייִדישקייט

נאָר אַ רעגיליעזע געמיינדע און ניט קיין נאַציע.

1960 "עס מיינט, אין קורצן, אַז רעפאָרם=דזשודאַיזם

ווערט אין אַזוי ווי אַ יאָר אַרום 'אַריינהאַקן אַ קליין 282

צווישן קירכע און שטאַט אין ישראל'". פער 69, X/21.

ד ז ש ו ד אַ י ס ט - דער, =ן. אַנהענגער פון דזשודאַיזם.

1963 "דערפאר טאקע וואס די 'דזשודאיסטן' האבן די

281 נאציאנאלע זעלבסטהאסערישקייט זייערע ארויפגעבראכט

פון די פארבארגענישן פון אונטערבאוווסטזיין |...|,

קענען זיי פיגורירן ווי דער קלאסישסטער מוסטער פון

יידישן זעלבסטהאס". פער 38, נ' 46, 155.

1967 " |...| עס שפילט אריין אין די הענט פון א סך

280 שונאי ישראל און דזשודאיסטן". י. גלאטשטיין,

פער 69, !!!/12.

ד ז ש ו - ד ז ש י ט ס ו - דער, בא. א יאפּאַנישער

~~הענ~~קאמף פון פּרײַען סטיל און אויך א סיסטעם פון

זעלבשוץ.

1972 " ער האָט זיך געלערנט די סודות פון דזשו-דזשיטסו

און זיך ארויסגעשיקט פּראַקטיצירן דאָס אונטערשטעלן 285

פיסלעך אויף די פֿאַרבײַגייערס,אויף דער גליטשיקער גאס".

ראזענפֿארב, 30,3.

ד ז ש ו ד ע ז מ ע – דאס, בא. די שפּראַך פון אַ סך סעפּאַרדישע ייִדן (אַ מאָל גערופן "לאַדינאַ").

1957/58 " ליידער איז נאָך ניט גענוג אויסגעפּאַרשט דזשודעזמע |טעקסט: דזשודעזמאַ|, און מיר ווייסן ניט וועגן דעם צושטייער פון אַט דעם וויכטיקן ייִדישן לשון". 284

י. מאַרק, 94א, XXXIV, 170.

1964 " דיין שונא, וואס דענקט אין דעם קרום,// וויל מאַכן דיך שטום,// ווי דזשודעזמע.// איך וויל זיין דיין כלי-זמר |טעקסט: קלעזמער|". מאַניק, 2, 72.

(?נ?) דזשודעריִאַ - דער, =ס. באַטייַט אין דער ציטאַטע.

1967 " נאָך ערב דעם גירוש |שפּאַניען| האָבן די גויִישע

289 שכנים איבערגענומען די דזשודעריִאַס |געטאָס)".

נ.ברוסילאָוו, פּער 38, נ' 41,59.

ד ז ש וו אַ ק ע ן - **אוטוו.** "קייען לאַנגזאם, מעלה-גרהן" 290
|קטוו|. 291

ד ז ש ו ו י ג ע ן - טרוו. (רעג. פוילן) פּפֿ דזוויגען.

טראָגן, שלעפּן שווערע משא. % ער דזשוויגעט א ברעם האַלץ. וואָס דזשוויגעסטו דאָס קינד, ווועסט זיך אונטעררייסן! דער אַלטער טרעגער דזשוויגעט נעבעך די שווערע לאַסט.

1868 " גלייבט מיר איך וואָלט דערפּאַר ניט גענומען קיין 1000 רו"כ איך זאָל דאַרפן |...| דזשוויגען א טויטע נקבה |...| ביז איך גן-עדן אַרייַן". פּער 178, נ׳, ד, ד׳, -53. 314

1923 " תמיד האָבן די פּלייצעס אַ משא ווי הייַנט געדזשוויגעט". א. צ. גרינבערג, 2, 39.

1943 " דזשוויגעט עליע עמערס וואַסער". באַריישא, 3, 468. 294

7/ שוו (לאַקל, סאַניק) אַן אייזל פּרעסט א סך - און דזשוויגעט א סך.

ד ז ש ו ו י ג ע נ י ש – דאס, =ן. דאס טראגן, שלעפן א
שווערע זאך.

1954 " ער האט שוין פון לאנג געוואלט פטור ווערן פון
די שיינע בעלי-בתים |...| אין מאדזשיצער בית המדרש, 316
וואס זיי נעמען זיך די שענסטע עליות און אים, ווי
אנדערע אָרעמע-לייט, איז מען מכבד מיט 'דזשוויגעניש'
אדער 'וויקלעניש', זעלטן אַז מען רופט אים אויף רביעי".
דעמבלין, 4, 259.

דזשוט – דער, =עס. אַ דרומדיקער גראָזגעוויקס,
וואָס זײַנע פֿעדעם ווערן גענוצט אין אויסאַרבעטן
גראָבע צײַגן און שטריק; אויך די מאַטעריאַלן אויסגעאַרבעטע
פֿון דזשוט.

E: jute

1934 " אויפֿן ברעג זײַנען געלעגן טויזנטער דזשוטעס
פֿון |...| געדרייטע יונגע בעריאָזקעס אויף בינדן 319
אין פֿליטן די קלעצער". ברעגמאַן, 2, 183.

1958 " קאַנאַפּליעס |טעקסט:קאָנעפּליעס| – פֿלאַנץ וואָס
פֿון אירע קערנער מאַכט מען פּראַסטן אייל (אליי) און פֿון 318
שטאַמען – שטאַרקע דיקע פֿעדעם (פּענקע, דזשוט)".
י. לעווין, פּער 90, XVIII – 2.

ד ז ש ו ך - |סטומש 183| ------> דזשאק.

100 -דז

ד ז ש ו כ ב י ע - |סטוטש 183|.----← דזשאק.

ד ז ש ו כ ע ן - |סטוטש 183| -----> דזשאכען ז.

102

-דז

ד ז ש ו כ נ י ע ן - |סטוטש 183|.----< דזשאַכען ד.

(?נ?) ד ז ש ו ל ע ר - דער, =ס. |סטוטש 529|. (אמ, נא)

יוּוועלירער.

E: jeweler

E: jewelry

(?נ?) ד ז ש ו ל ע ר י - די, בא. (אמ,נא) צירונג.

1911 " מאדאם מעלקיאַן איז אויסגעפוצט, באהאנגען מיט
329 דזשולערי". יעקב גאָרדין,10, 15.

1934 " מאדאם ליפצין |...| איז געווען באהאנגען
330 מיט ברילִיאַנטן און דזשולערי (צירונג)".
פער 110ב', 1114.

1952 " און איך האב געמיינט, אז דו טראגסט די דזשולערי
333 |...|, אז דו ווילסט מיר העלפן אזוי ווי איך האב
נעכטן בא דיר געבעטן". קאברין,3, 130.

P: dzuma

ד ז ש ו מ ע - די,בא. פעסט.

1937 " ביי אינפעקציע, וואס גיט זיך איבער פון בעלי-חיים (סיבירישער קארבונקל, ראץ,דזשומע א"א) איז וויכטיק צו דעזינפיצירן די פערדשטאלן". פער 151, נ' 9 - 10. 335

1967 " איך בין די טומאה.// כ'ברעך אויס ווי ערד-טרייסלונג, באפאל ווי דזשומע". א. צייטלין, 6, 312. 336

ד ז ש ו נ ג ל - ---> דזשאנגל.

ד ז ש ו נ ג ל י ש – אדי. שייכדיק צום דזשונגל/דזשאנגל .

... " לייבער צעפלאמטע אין דזשונגלישע גלוטן,//

445 זעסט דורך דער שווארצקייט ווי ס׳ריזלען די בלוטן".

דוד וואלפע.

(?נ?) ד ז ש ו פּ ל ע <u>I</u> - <u>די, =ס.</u> (<u>רעג, פּוילן</u>) אַ לאָך אין אַ בוים. 346

P:dziupla

109 -דז

דזשופּלע !! - די, =ס. (רעג וור) "אַ ציגיינערשער
בײַטש אויסגעווייקט אין סמאַלע"|קטור. 347

B : джупло

110

דז-

(?נ?) ד ז ש ו ר י - די, =ס. (אמ) געריכט פון געשווירענע.

353

1915 " דיזער בליק איז געווען זייער ענלעך צו די בליקן, מיט וועלכע פאראורטיילטע צום טויט קוקן אויף דער דזשורי, וועלכע האט זיי פאראורטיילט".

ליבין, I, 47.

351

1961 " די פאליסלייט, וואס האבן געכאפט סאטאנען, האבן דערציילט פאר דער דזשורי, אז ער האט זיי וועגן אים אינפארמירט אין און אנגעטייטלט אויף אים".

פער 69, III/8.

(?ב?) ד ז ש י ג - דער, =ן, פּפּ דזשיגע. (אמ) אירלאַנדישער נאַציאָנאַלער טאַנץ.

1928 " האַללאָ, קיידי, |...| טאַנץ אַ 'דזשיג'". 373 אָפּאָטאָשו, 7, 129.

371 1948 " אַ מזיק אויף צו גיין אַ זשיג". י. שוואַרץ, 3, 109.

ד ז ש י ג אַ ל אַ - דער, =ס, פּפּ גיגאַלאַ.

1. אַ געצאָלטער פּאַרטנער צום טאַנץ אין אַ נאַכטלאָקאַל.

2. מאַנספּאַרשוין וואָס לעבט אויפֿן חשבון פֿון פֿרויען.

1959 "ער האָט געוואָלט אויסשרייען: איך בין אַ חונף, אַ בעטלער, אַ 'דזשיגאַלאַ'". רעטלער, פּער 69, !!X/26. 375

ד ז ש י ג י״ט - דער, =ן. אַ געניטער און געוואַגטער רײַטער (צו ערשט בײַ די קאַווקאַזער באַרג=אײַנוווינער).

1930 " נעם אַרויף |טעקסט:אַהוף| מיך// צו די שפּיצן,//

פֿרײַנט דזשיגיט". פּינינבערג,2, 75. 377

114 דזה־

דזשיגיטאוקע - די, =ס. פֿאַרשידענע קאָמפּליצירטע (?ב?)
געניטונגען אויף אַ גאַלאָפּירנדיקן פֿערד.

1927 " ער האָט, ווי אויף דזשיגיטאָווקע, אַ קוויטש
378 געטאָן, אַ שפּרונג געטאָן, זיך צעיאָגט און אײַן אָפּגרונט
|טעקסט:אָפּגערונט| אַרײַן". גאַדינער איבז גלאַדקאָוו, 162,1.

ד ז ש י ג י ט י ר ן - אוטוו, פֿאר דזשיגיטירט.

זיך פֿארנעמען מיט דזשיגיטאָווקע. 380

דזשיגע - די, =ס. דזוו דזשיג.

382 1940 " ער טאַנצט נאָך צו//דערבײַ א דזשיגע". /מוליק, 6, 283.

ד ז ש י ג ע ן – אוטור. טאַנצן אַ דזשיג(ע).

1926–1931 "די יונגען האָבן זיך גלײַך אויסגעשטעלט

384 אין צוויי שורות, ווי די זעלנער, גענומען לײַכט

"דזשיגעןמיט די הויכע אָפּצאַסן, קנאַקן מיט די פֿינגער".

אָפּאַטאָשו, 2, 66.

1940 "מיר ווויען און דזשיגען צום זיגער".

383 לייוויק, 6, 272.

....

רעד: די צווייטע ציטאַטע פּאַסט דאָ?

....

386 ד ז ש י ד ז ש י - ----> **<u>דזידזי.</u>**

ד ז ש י ד ז ש ע ך - דאס, =ס. |סטוטש 232|. (קלש) מענטשעלע.

... " זאלסט זען ווי ער פּאטשט מיט די הענטלעך |...|,

389 ווי ער רײַסט זיך צום שפּיגל, שטעלט אויס שפּיציק דאס

קלײנע פּיסקעלע און וויל קושן דאָס 'דזשידזשעלע'

אין שפּיגל". פּרץ, שטעט און שטעטלעך.

ד ז ש י ד ע – די, =ס. |סטוטש 117|.(שלש) א צעוואַקסענע

מויד.

391 ד ז ש י ה אַ ד - דער, בא. הייליקע מלחמה (מחמדאַניש).

ד ז ש י ו אַ ק - דער, =עס. (רעג, פּוילן)משונהדיקער פֿארשוין, עקסצענטריק. 396

P: dziwak

123 דז-

(?נ?) ד ז ש י וו נ ע – אדי/אדוו. (פוילישׁ,נא) אויסטערליש,מאדנע.

1923 " פעטער אברהם געהאַלטן איך איין טענהן: ס'איז נישט

399 ענקערסגאַל. ס'איז דזשיוונע". י.מ. ביימאן,1,99.

P: dziwny.

(?ב?) ד ז ש י ז י ע – די, =ס. א קאפשטייער וואס בוכארער
יידן האבן געדארפט צאלן.

1882 " א קאפשטייער פון יעדער פארשוין, וואס הייסט
400 דזשיזיע, און בשעת ווען זיי צאלן דעם פאדאט |=קאפשטייער|
דארף לויט דעם געזעץ דער סבארשטשיק |=אויפזאמלער|
יעדן יידן געבן א קלאפ". פער 74, II/25.

ד ז ש י ז ש ע - די, =ס. (פּד)דזוור דייזשע.

1970 " |...| געשאַקלט ווי זיי[ל]וואַלטן שטיין ביי א

563 דזשיזשע און קנעטן". י. ערליך, 1, 136.

P: dzieża.

ד ז ש י ט ש ק ע – 1. אדי, מצ. איך באהעפט דזשיטשקע עפּעלעך-
ווילדע עפּעלעך |סטוטש 258|.

2. די, ס=. (לאקל, גראָדנער גובערניע) " אַ קליין באַרנעלע,
האַרט. מען עסט עס נאָר ווען זי ווערט האַלב צעפּוילט". 406
|קטוו|.

(?נ?) ד ז ש יי ל - דער, =ן. (אמ, נא) טורמע, תּפיסה.

1973 " פירט אים ארויס. אויב זיין פאמיליע איז

408 נישט געקומען, נישט וואַרטן מער. אַפּפירן גלייך

אין דזשייל". ליוויק, 15, 113.

ד ז ש י ם I - דער, בא. א דרעמל. % כאפן א דזשים.

1972 " מיר האבן פארמאכט די טיר |...| און זיך געווארפן

411 אויף די פרעמדע בעטן כאפן א דזשים".

ראזענפארב, 3, 261.

(?נ?) ד ז ש י ם II - דער, =ען. (אמ) ספּאָרטזאַל, גימנאַסטישער זאַל |סטוטש 514|.

(?נ?) ד ז ש י מ ד ז ש י ז ם - דער, בא. (שנש)בנב.

1936 " וואס שייך די מוזיק: נו, איז זי פול מיט

415 נישקשהדיקן דזשימדזשיזם". נאדיר, 10, 134.

ד ז ש י מ ד ז ש י ק - דער, =עס. 1. פּפּ דזשינדזשיק.

421 אײבערשפּיצל, קונצשטיק, מאַכט־ײַקל.

1919 " ׳שקלאַװעץ פֿון פֿאַלק׳ איז א פּיעסע מיט א דזשימדזשיק - עס מאַכט נישט אויס, וואס דאס וואָרט זאל נישט באַדײַטן".
418 ~~1919~~
נאַדיר, 1, 170.

2. (לאַקל, גראַדנע) א צונעמעניש |פער 90, XI!, ז׳59|.

3. (שנש?) א דינער הויכער קלאַנג.

1934 " נאָר דינינקע דזשימדזשיקעס האבן זיך געטראָגן
431 פֿון אונטערשטן שטאָק, דאָס גלעקל האָט גערופֿן וואָרמעס עסן". ש. ברעגמאַן, 2, 94.

ד ז ש י מ ד ז ש ע ן ! - <u>אוסוו.</u> (<u>רעג, פוילן</u>) כאַפּן אַלייכטן

דרעמל. % איך בין נישט געשלאָפן, נאָר <u>געדזשימדזשעט</u>.

1973 "רעניע די ניאניע האָט <u>געדזשיאַדזשעט</u> אויף די

טרעפּן, און דער שיכורער ווויטשעק איז געזעסן אין 425

קאָרידאָר און געשנאָרכט". <u>ראָזענפאַרב, 3, |?|, 85.</u>

ד ז ש י מ ד ז ש ע ן !! - אוטוו, פּפּ דזשינדזשען.

1. אַרויסגעבן, גורם זײַן קלאַנגען ווי פֿון טאַצן אָדער
פֿון מעטאַלענע זאַכן. % טאַצן דזשימדזשען.

1931 " אויפֿן וועג - אַפֿיצערן אין נײַע מונדירן: עס
68 בליצן די באַגילטע קנעפּ. עס דזשימדזשען די שפּאָרן".
ש. ברעגמאַן, 1, 18.

1952 " איך קען אײַך זאָגן מײַן חולאת אויף אויסנווייניק:
423 דער קאָפּ טוט מיר ווײ, אין האַרצן דזשימדזשעט מיר,
אין די קישקעס שנײַדט מיר". קאַברין, 3,253.

2. קלאַפּן, רוישן (ווי) פֿון אַ קליין רעגנדל.

(?נ?) ד ז ש י מ ד ז ש ע ר ס - בם. "טאצן (א מוזיקאלישער
432 אינסטרומענט)" |קטור|.

ד ז ש י מ י ע ן - אוטוו. (פּד) דרעמלען.

... " איך הער שוין דאָס רוישן,// דאָס סודען, דאָס

זשימען,// דער וועט זײַן בעסער, נור טאָר מען ניט 70

"דזשימען". פּרץ, פּאעזיע |?|, ז' 85.

? P: drzemać

ד ז ש י ן I - דער, בא. ענגלישער בראַנפֿן.

1974 " ער שמוגלט מיט דײַטשע טעקסטילשטאָפֿן, פֿראַנצויזישע

440 ווײַנען און ענגלישן דזשין". עלבערג, 256,2.

E: gin.

(?נ?) ד ז ש י ן !! - דער, =ען. נאמען פון א גייסט אין דער

אראבישער און פערסישער מיטאלאגיע.

ד ז ש י נ ד ז ש י - דער, =ס. (רעג, ישראל) געל-רויטער, רויט האריקער מענטש.

1974 " די הגנה-לייט וואלטן אים גערופן 'דזשינדזשי', ווי מע רופט א רויט האריקן אין ארץ-ישראל, אבער שוין געווען איין דזשינדזשי |...|". עלבערג, 2, 329. 455

ד ז ש י נ ד ז ש י ק - דער, =עס. דזוו דזשימדזשיק ב׳1.

1911 " דאָס געפינט זי ניט דעם דזשינדזשיק, ווי אַזוי

447 עפּענען די טיר". י. גאַרדיק, 10, 31.

ד ז ש י נ ד ז ש ע ר ע ן - אוטור. דזור דזשינדזשען.

1929 " געדזשינדזשעוועט אין פויקן און אין טאצן,

450 געפייפט א זיבנפייף". נ. גראס, 1, ציט ב"י, ~~1938~~, ז׳83.

דא,

ד ז ש י נ ד ז ש ע ן - אוטוו.דזוו דזשימדזשען !! .

1927 " פויק איך, אז די פויק זאל פלאצן,// און איך

451 דזשינדזשע אין די טאצן". מ.ל. האלפערן, 2, 33.

452 1972 " די טאצן האבן געדזשינדזשעט". רעסלער,פער 9,נ'36.

ד ז ש י נ ד ז ש ע ר א י י ל - דער, בא. (אמ)

איינגבער=וואסער, א מיך לייכטער געטראנק|סטוטש 258|.

ד ז ש י פ – דער, =ן. אן אפענער און שטארקער, אויטאמאביל, געניצט אויף שלעכטע וועגן.

1963 " |...| ברענענדיקע דזשיפן אין שער-הגיא".

סוצקעווער, 4, 475. 465

1973 " די קעמלען גייען זייער פאמעלעכן גאנג און

קוקן זיך גארניט אום אויף די פארשטויבטע דזשיפן, 466

וואס טראסקען אויפן שטיינערנעם שאסיי".

גראס-צימערמאן, פער 38, נ' 79-80, ז' 60.

(?נ?) ד ז ש י פּ ק ע ס – "שפּיץ פינגער" |קטוו|. % "איך האָב 471
געדאַרפט צוהאַלטן די שטול, אויף װעלכן דער טאַטע
איז געשטאַנען אויף די דזשיפּקעס". |קטוו|.

רעד: מסתמא פאַרגרייזט (שלעכט געהערט) פון
"ציפּקעס /טשיפּקעס": גיין אויף די טשיפּקעס.

ד ז ש י ק אָ ן - דער, =ער. (רעג, פּוילן) אָפּגעשטאַנען, אומדערצויגן.

1928 " כ'האָב פּיינט אַלע פּוילישע, |...| יעדער וואַרשעווער, אויב ער וועט נאָר קאָנען, וועט ער אײַך באַשווינדלען, 474

דערצו זענען זיי 'דזשיקאַנער', עמי=הארצים, |...|

קענען קיין עברי נישט". אָפּאַטאַשו, 7, 211.

ד ז ש י ק ע - אדי. (פּויליש, באַ) צעלאָזט, ווילד; 477

פּראָ אָדם.

% "דאָס איז נישט קיין קינד, ס'אַ דזשיקע חיה" [קטוו].

ד ז ש י ר ג ע ו ו ע ן - ---- דזשערגען.

ד ז ש י ש ק ע – די, =ס. (פּד) פּקפּ פון דזשיזשע (דייזשע).

1930 " איך בין דאָך אַ פּראָסטער בעקער, וואָס ווייס איך

פון העכערע זאַכן, אַחוץ די דזשיזשקע טייג". 402

בורשטין, 2א, ז' |?|.

(ד) ז ש ע ב ל י ע - אדוו, (רעג, פוילן). פּפֿ דזשעבעלע, דזיעבליע. 1. (א) מיפּעלע, אַ קאָפּעטשקע. 486

% "שלאָף נאָך אַ דזשעבעל" |קטוו|.

2. (לאקל, כעלם;בעלזשיץ) אַ ברעקל, פּיצל (ברויט)

|לעהרער, פּער 161, 202|.

ד ז ש ע ג ו ן - דער, =ען. (לאקל, יעלי סאווועטגראדער קרייז)

144 "אויסגעלאסענער" | ד"ר ש. ווייסנבערג, פער 161, 82.

ד ז ש ע ג ט ש א ז ש - דער, =עס. (רעג, פּוילן).

1. דער וואָס פֿאַרנעמט זיך מיט אויסאַרבעטן אָדער פֿאַרקויפֿן דזשעגעטש.

2. (לאַקל, צוי־מער). (פֿעיִא) פֿאַרסאַזשעוועטער, פֿאַרשמוציקטער מענטש. 592

p: dziegciarz

ד ז ש ע ג ע כ ץ - די/דאָס, בא. פּפּ דיעגעכץ, גזשעגעץ,
דז(י)עגעכץ. אַ געדיכטע טונקעלע פליסיקייט מיט
סמאַלע=ריח, וואָס באַקומט זיך דורך היסטילירן האָלבשטאָף,
טאָרף און קוילן.

1865 " איטלעכע |גראַט| פון ערך 1/3 ליניע דיק, פון
אויבן דריי מאָל אין גוטאַפּערשא איינגעוויקלט, 493
דאַרויף פלאַקס אין דאַהעט (דזשעגעכץ) |טעקסט: דזשעגיטש|
גענעצט". פער 177, נ' 10, 161.

1926 " מיט דזעגעכץ שמירט מען די רעדער, אָבער דאָס איז
עפּעס אַנדערש ווי סמאַלע און פּעך". פער 73א. 95

1927 " גאַנצע טעפּ מיט דזשעגעכץ האָט אַראָן לוואָוויטש
געבראַכט. גנענדל האָט דערפון זאַלבן |...| געמאַכט". 499
י.י. זינגער, 7, 79.

1951 " אין קאָוונע 1923 זיינען טויזנטער יידישע שילדן

495 איבער יידישע געשעפטן |...| מיט א מאָל געוואָרן

אויסגעשמירט מיט געדיכטן דזשעגעכץ". פער 106, 142.

ד ז ש ע ג ע ̇ץ - |סטוטש 221|. ----> דזשעגעכץ.

דזשעדזשיץ - דער, =עס. (רעג, פוילן).

פּפּ דזיעדזיץ. 1. אייגנטימער פון אַ הויף, פּריץ, געוויינלעך אָפּשטאַמיקער פון דער שליאַכטע.

1958 " א וואַרשעווער דאָקטאָר, וואס איז געקומען אויף

508 אַפּרו אין דאָרף צום דזשעדזשיץ". מ.מאַן, פער 38,ב׳29,78.

1973 " דער ייִד איז געווען צופרידן |...|, וואס ער האָט

79 געהאַט עטלעכע גוטע יאָר; געווען אַ דזיעדזיץ (גוט=באַזיצער)". בלומענטאַל, 1, 120.

2. אַ זון פון אַ גוטבאַזיצער, אַ יורש.

P: dziedzic

ד ז ש ע ז - -----> דזשאַז.

(?נ?) ד ז ש ע ז ב ע נ ד - דער, =ן. |סטוטש 285|. (אמ)

דזשאז=ארקעסטער.

ד ז ש ע ז ש ע – <u>די, =ס.</u> (~~רעג, פוילן~~ פויליש) <u>דייזשע</u>.

P: drieza

דזשעט ! - דער ,ן=, ס׳רוב מצ, פּפּ זשעט. א באַפּוצונג פון גלאַנציקע שוואַרצע פּאַטשערקעס,אַרויפגענייטע אויף דאַמענקליידער.

... " אַפילו פון א ברוסטטוך קען מען אויסטעפּן די פּעדעם אויף זילבער און גאָלד, נאָר פון פאַלשע פּערל און דזשעטן קען מען שוין גאַרנישט מאַכן". פּרץ,6,ז׳ | ? | . 526

P: dzet > E: jet

ד ז ש ע ט II - דער, =ן. רעאקטיווער עראפּלאן.

1968 " ברענען אויבן פֿײַערן//פֿון אימפּעטדיקע דזשעטן".

97 לעיעלעס, 6, 353.

1974 " דזשעט=פֿאַבריקן, שטאָל=גיסערײַען, אַפּאַרטמענט=הײַזער,

525 |...| וואָס ציִען זיך אויף מײַלן". ל.מלאך,

פֿער 79, נ' 4, 49.

פּויליש
ד ז ש ע ט ש אַ ק – דער, =עס. (~~רעג, פּוילן~~).

1. צוציק, שנעק. קליין קינד.

537 2. אַ דערוואַקסענער מענטש, וואָס פירט זיך ווי אַ קינד.

P: dzieciak.

(?נ?) ד ז ש ע ל א ס - אדי. (אמ, נא) פפ.: דזשעלעס.

1. אייפערזיכטיק.

1928 " ווילסט סעמען? אלל-רייט, לאז זיין סעם.|...|
פרעגט זי מיך צי כ'וועל ניט זיין 'דזשעלאס', 542
נו, וואס זאגסטו דערויף?". אפאטאשו, 3, 45.

2. ניט-פארגינעריש.

1954 " פארוואס זייט איר ניט געווארן רייך, ווי זי?...
איר זייט דזשעלעס!". יעקב זינגער, 1, 14. 551

E: jealous

ד ז ש ע ל י – די, בא, פּפֿ זשעלע׳. (אַמ)זיטע שפּייז, פּרעפּאַרירט פון קאַנצענטרירטע פּרוכטזאַפטן און זשעלאַטין אויסגעקאָכט אין וואַסער און דערנאָך איינגעגליווערט.

% די קינדער האָבן ליב דזשעלי פון טרוסקאַווקעס.

1919 " אַ בלאָנדער, אָנגעשמירט אויף ביידע באַקן מיט ׳דזשעלי׳ און מיט זאַמד, איז צוגעשטאַנען: ייִדע, גיב אַ גראָב טאָן". יהואש, 8|?|, ליד ׳ערד׳.

E: jelly

164 -דז

ד ז ש ע ל נ י צ ע - די. =ס. |סטוטש 109| (רעג. פּוילן)

טייל פון אַ שטאָט; געגנט, קוואַרטאַל.

p: dzielnica

ד ז ש ע ל ע ס - ---← דזשעלאס.

(?נ?) ד ז ש ע מ ב ע ש - דער, מצ דזשעמבאשעס. (רעג, רומעניע)
" אַ פֿערדמעקלער" |קטוור|.

565 % "אויפֿן יאַריד פֿאַרהילכן די דזשעמבאשעס די אויערן" |קטוור|.

רעד: ספק צי "דזשעמבעש" אָדער "דזשעמבאַש".

167

ד ז ש ע מ פ ע ר - דער, =ס. אַ געשטריקטע קאָפּטע, אַ סוועטער (אָן אַ קאָלנער), וואָס מען טוט אָן איבערן קאָפּ |סטוטש 522|.

E: jumper

ד ז ש ע ן=ד אַ ב ר י י - פֿפֿ דאַברי=דיען (אוקד).(רעג,פּוילן)

1. באַגריסונג בײַ טאָג.

2. טראַדיציאָנעלער ייִדישער חתונה=מאַרש.

1918-1920 " מען פֿלעגט אויף אַ חתונה שפּילן לכּבֿוד

552 יעדן מחותּן אַ 'וויוואַט' און צו מאַרגנס ווידער

אַ 'פֿרימאַרגנס' אָדער אַ 'דזשען=דאַברי'".

עלזעט, 2, 34.

1926-1931 " די גאַנצע צײַט וואָס די קאַטש איז ...

569 פֿאַרבײַגעפֿאָרן האָבן די קלעזמער געשפּילט אַ 'דזשען=דאַברי'

און די לופֿט איז פֿול געווען מיט "ברוך הבא,

חתן, ברוך הבאה!". אַפּאַטאַשו, 8, 116.

ד ז ש ע נ ט ל.ל ײַ ט – מצ פֿון דזשענטלמען.

ד ז ש ע נ ט ל מ <u>א</u> ן - ---- ← <u>דזשענטלמען</u>.

ד ז ש ע נ ט ל מ ע ן - דער, =ער/דזשענטללייט,

פֿפֿ דזשענטלמאַן.

1. א מענטש פון גוטער דערציִונג און גוטע מאַנירן.

1916|?|" דער משה עפלבוים |...| האט זיך אַרויסבאַוויזן

557 פאַר אַן אמתן דזשענטלמען". שלום=עליכם,249,38.

1931–1926 " יעדער 'אינטש' אין מיר איז א דזשענטלמען?".

575 אפּאַטאַשו, 6, 23.

1971 " זיינען מיר נישט גענוג דזשענטללייט".

571 נאַדיר, 14, 171.

2. (ווי א בנימוסדיקע, העפלעכע פאָרמע פון רייד)

יעדער מאַנצביל.

1971 " דער דזשענטלמאַן וויל דעפּאַזיטירן זיין געלט

554 אין אונדזער באַנק". נאַדיר, 14, 50.

3. א מענטש פון א ~~גוטן~~ הויכן סאציאלן אפשטאם; נאבלמאן, אריסטאקראט.

1905 " אויף וואס דען פאר א שפראך א ביסטו געוווינט צו רעדן, דו דזשענטלמען מיינער?". שלום=עליכם, 4, 'צעזייט און צעשפרייט', ז' 69. 556

ד ז ש ע נ ט ל מ ע נ י ש - אדי.ווי (פון) א דזשענטלמען(ב' 1).

1945 " ביי אנדערע קומט עס פאר מילדער://מען קרעמירט

578 זיך אויס דזשענטלמעניש". סעגאלאוויטש, 9, 72.

|| דזשענטלמענישקייט - די, בא. די אייגנשאפט פון

זיין א דזשענטלמען (ב' 1).

ד ז ש ע נ י ט א ר - דער, =ן, פֿאַ דזשעניטער. (אמ, נא)

E: janitor הויז-אויפזעער, סטראַזש.

1927 " מען קען דעם דזשעניטאר גאר ניט געפינען. דער קעלער

איז פארהאַקט". לייוויק, 1, 140. 558

1954 " די שכנים האבן שוין געוווּסט, וואס עפעס האבן

זיי גערופן דעם |...| דזשעניטאר". ש.מילער, 560

פער 38, נ' 20, 268.

(פא דזשאניטארין)

|| דזשעניטארין - די, =ס, ווע פאר דזשעניטאר/ דזשעניטער.

1928 " מיסטער! - איז די 'דזשעניטערין' מיט א בעזעם

איך דער האנט ארויס אויפן טרעפל און געינעץ א 581

שאקל געטון פאר אן אקסל". אפאטאשו, 7, 246.

ד ז ש ע נ י ט ע ר - ---← <u>דזשעניטאר</u>.

176 -דז

(?נ?) ד ז ש ע ק - דער, =ן. |סטוטש 516| .(אמ)א וואַלעט

אין קאַרטן.

177 דז-

ד ז ש ע ר ג ע ן - טרוו, פּפ דזשירגעווען (סטוואלק).

481 נייען מיט א דריבנעם און געדיכטן שטאָך ביים זוים

598 פונעם געוואנט, בכדי צו מאכן שטענדהאַפּטיקער דעם מלבוש.

p: dziergać

ד ח ק ו ת |דאַכקעס| - דאס, בא. שאַרפער מאַנגל אין לעבנסמיטלען; נויט, אָרעמקייט. % לעבן אין **דחקות**.

1880 " זי גייט אין אַקער פון פרי ביז נאַכט און פירט
א לעבן, מישטיינס געזאָגט, אין **דחקות**". 19
מענדעלע, 13, 227.

1900 " פּופּציק יאָר האָט שמעון=אלי |...| אָפּגעלעבט |...|
אין אָרעמקייט, אין **דחקות**". שלום=עליכם, 6א׳, 64. 37

1919 " לעבט נאָך עד היום די גרעסטע מאַיאָריטעט אין די
צוויי געטאָס פון אמסטערדעם און ראָטערדאַם |...| אין אַזאַ 53
דחקות, אין אַזאַ שמוץ |...| אַז העסטער סטריט איז אַ גן=עדן
לגבי |דעם|". זשיטלאָווסקי, 8, 105.

1958 " נישט אומזיסט פילן זיי עס אָן מיט זייער מאַטעריעלער
דחקות און נשמהדיקער רחבות". ניגער, 8, 376. 41

ד כ ת י ב|דיכטיוו| - (לל, אראמעאיש) ווי/ווייל עס

שטייט געשריבן (אין פסוק, אין דער תורה אד"גל).

181. דל-

(?נ?) ד ל |דאַל| - דער, (לל) ארעמאן.

1901 " זיי |די גבירים| פאטערייען |פארלירן| זייער

4 געלט אויף אלע בעלער, נאר שטאלצירן קעגן דעם דל".

קליבאנאוו, 2, 8.

ד ל א ב ע ן - -----> <u>דלובען</u>.

ד ל א ט (ע) - ------> דלעטע.

ד ל א ט ע ו ו ע ן – טרוו. באַרבעטן, אויסשניצן עפּעס מיט א דאלעטע/דלאט(ע).

1959 " בצלאל בן אורי, מיקל אנזשעלא, ראדען, אנטאקאלסקי |...| פינדלען און דלאטעווען". מ. דייטש, 229,3. 27

ד ל א ט ק ע - -----> דאלעטע/דאלעטקע.

ד ל א ן |ווייכער נ'| - די, =עס. דזוו דלאניע.

... " גלייב מיר, לאה, מיר זאל דא האר אויסוואקסן -

30 מיסעס ריטש האט אנגעוויזן אויף איר דלאן פון דער האנט

|...|". אפאטאשו, 6, 44.

1944 " האלט איך שטיל מיין הארץ אין דלאן".

31 נאדיר, 12, 143.

ד ל א נ י ע - די, =ס. דער אינעווייניקסטער טייל פון
דער האנט - פון האנט=וואַרצל ביזן אנהייב פון די פינגער;
האנטפלאך. % א פולע דלאניע מיט קערעלעך. עפענען די
דלאניע.

1909 " א זעט מאזאליעס! קוקט זיך איין!//די דלאניעס
78 הארט ווי שטאל!". ראזענפעלד, 2, 86.

1911 " אט איז די סטאנציע, אט איז די אימעניע (ער באווייזט
56 אים אויף דעם דלאניע,ווו די אימעניע איז און ווו
די סטאנציע איז)". שלום=עליכם, 6ג', 57.

1952 " ברעכט |...| די פינגער, באהאלט דעם פנים אין
69 די דלאניעס און שוידערט". שניאור, 12, 91.

1973 " רומקאווסקי האט אנגעשפארט די עלנבויגנס און

58 אוועקגעלייגט דעם קאפ אויף די דלאניעס". ראזענפארב, 3, 209.

▱ פּפּ: גלאט ווי א דלאניע - זייער גלאט. זען ווי אויף דער דלאניע - זען זייער קלאר.

1972 " לויט זייערלאכן און האפערדיקייט זעט מען ווי

35 אויף דער בלאניע, אז זיי טראכטן אפילו ניט וועגן דעם סוף כל אדם |...|". גראדע, פער 155, 17/XII.

ווען ביי מיר ווע אויסוואקסן האר (פירעשקעס) אויף דער ד(א)לאניע - קיין מאל ניט.

ד ל ד - ------> דלת.

ד ל ו ב ע ן - אוטוו/טרוו. פּפֿ (דיאל) דליבען, דאלבען, דעלובען.

1. בויערן, אויסהוילן (מיט א אינסטרומענט, פינגער).

% ער דלובעט מיט א מעסערל.

1867 " זיצט איין אלטער ייד |...| און דליבעט זייגערלעך.

268 נעבן אים |...| א יונגער=מאן ארבעט אויך".

פער 177, נ׳ 1, ז׳ - 6.

1974 " די האק האט געדלובעט שטיקער אייז, די קלעפּהאבן

105 אפּגעהילכט איבער דעם וואלד". עלבערג, 2, 138.

2. גריבלען, שארן אין עפּעס, וועלנדיק ארויסבאקומען עפּעסט

% ער דלובעט אין דער נאז.

1870 " חיריק (דעלובעט זיך אויס די ציין מיט א פּענדל):

647 |...| ווילסט, פרעג דעם פארשוין |...|".

פער 177, נ׳ 19, ז׳ 139.

1921 " |...| אויף א שטיין זיצט דארט א זקנה // און
621 דעלובעט זיך די נאז". מארקיש, 1ב, 39.

3. (פיג) גורם זיין אן אומרו, מאטערן, ווייטקדיק דורכבויערן
(וועגן געפילן, געדאנקען).

1939 " האט מיר דעם טאטנס קול געלובעט אין מוח".
112 פערלע, 3א', 103.

1972 " אסתר האט געהערט האלבע זאצן, ניט דערשריגענע
106 געשרייען, זייער אומפארענדיקטקייט האט געדלובעט
אין מוח". ראזענפארב, 1, 580.

192 דל-

ד ל ו ב ע נ י נ ע - די, בא. דזוו דלובעניש, ב' 1,2.

ד ל ו ב ע נ י ש - די/דאס, בא. פפ̄ דלובעניגע

1. דאס דלובען, פארען זיך לאנג, א סך אין עפעס.

2. (פיג) דאס פילפלען זיך, ארייננחקירן.

ד ל ו ז ש נ ע – איך באהעפט דלוזשנע זעגן: |סטוטש 115|.

דזוו דלוזשזעגן.

ד ל ו ז ש ע ג ן – טרוו, פאר דלוזשגעזעגט.

(לאקל, ביעלסק, גראדנער געגנט), אגן האלטנדיק די זעג ווערטיקאל |י. כץ, טערמינ׳ פון סטאליערײ, ווילנע, 1926, לאנדוי בוך|.

ד ל ו ט ע - די, =ס. (דיאל) דזוו דאלעטע.

ם דלוטא - דאלעטע, דלאט(ע).

1716 " אונ׳ איין האמיר (דלו"טא בלשון רוסי"א) אונ׳ איין אקשט קיינירלייא גיפעס פון איידין איז ניט ווארן גיהערט אן דעם הויז אין זיינים בויאן". 124

ספר המגיד, 3, מלכים ﬞ, פז - ﬞﬞ.

דלות |דאַלעס| - 1. דער/דאָס, באַ. ארעמקייט, נויט.

1873 " |...| מיינע חברים |...| זענען |...| איינגעזונקען

192 געווארן ביז דעם האלדז אין דלות". מענדעלע, 13,9.

... " |...| ווי דער שטייגער איז פון די כתרילעווקער

207 יידן, וואס האבן קיין מורא נישט פארן דלות, שטעלן

אים אויס דריי פייגן". שלום=עליכם, 7א, 142.

1925 "איך האב מיר דעם דלות פערסאניפיצירט, ד"ה פארגעשטעלט

149 ווי א לעבנדיק באשעפעניש מיט הענט און פיס, האלב

מענטש האלב רוח |...|". מוירער, 2, 35.

1960 " אין דעם הויף, ווו די הורוויצעס האבן געוווינט,

215 האט זיך פאר מירקינען אנטפלעקט אין זיין גאנצער

שוידערלעכער נאקעטקייט דער יידישער דלות".

ניגער, 10, 188.

2. דער, מצ דליתים/דלתים |דלייסים| (זן)גאר א גרויסער קבצן.

1903 " אויף דעם פאסט איך תעניתים// אז עס זאל שוין נישט זיין אויף דער וועלט אזוי פיל דלתים". שלייפשטיין,14,3. 322

1925 " |...| וואס גייען מיר אן פרעמדע דליתים?". מוירער, 2, 37. 248

0 דלות=הויז – דער, מצ ≈ הייזער |אהוו ווב, נש|, אן אלט, האלב=חרובדיק הויז.

דלות=ווינער – דער, =ס. |אהוו ווב| דער וואס לעבט איך א דלות=הויז.

דלות=ליכטל – דאס, =עך. א בילקי, דין ליכטל |קטוו|.

דלות=מארק - דער, מצ~ מערק. (שנש) מארק, ווו· מען קויפט/פארקויפט פארשידענע אלטע, גענוצטע זאכן.

1932 " זיין ירושה? |...| א שינעל, א קויטיק העמדל |...| וועלן גיין אין דערהויז און אין א שטיקל צייט ארום זיך באווייזן אויפן דלות=מארק". ברעגמאנ, 1א,100. 251

דלות=פעלערינע - די, =ס. "א מאל פלעגן ס'רוב סטודענטן אין גאליציע טראגן שווארצע פעלערינעס, מע פלעגט זייער בגד רופן דלות=פעלערינע". |פער 90, XXXVII - 1|.

דלות=פריץ |פארעץ| - דער, =ים |פריצים|. |אהוו ווב| אייגנטימער פון דלות=הייזער.

דלות=קרעם - די. (שגל) " א זיסע שפייז מיט א ביסל צוקער וואס פלעגט זיך א ינגעבן פריוואט צו מאכן אין טערעזיענשטאט" |בלומענטאל, פער 90, XX - 3|.

פפּ: א דלות ווי א קורפירשט, ווי אין פסוק שטייט

(איר) וועגן א גרויסן אָרעמאַן.

לוסטיקער דלות - א פריילעכער קבצן.

1925 " יודל פייגה'לע גדליה'ס איז א 'לוסטיקער דלות'; קאנט איר דאס מין? ער איז לא עלינו א קבצן מיט אלע מפורשים, ווױנט אין א שטיבל ד' על ד' מיט א ווייב און אכט קינדער". מוירער, 2, 67. 231

שטאלצער דלות - 1. זען באטייט אין דער ציטאַע.

1925 " ווייסט איר וואס דאס איז א שטאלצער דלות? א פּוסטער מיוחס, אן תורה, אן סחורה און אָן מעשים טובים". מוירער, 2, 65. 230

2. אן אָרעמאַן, וואס האלט זיך בכבוד.

אנציען איף זיך דעם דלות - מאכן זיך פאר אן ארעמען.

פארבשטעלן דעם דלות - באמיען זיך ניט ארויסצוווייזן די ארעמקייט פאר לייט.

פון לעצטן דלות וועל איך עס קויפן - איך וועל עס קויפן, וויפל עס זאל ניט קאסטן, ווייל איך דארף דאס זייער האבן.

דער דלות פייפט ביי עמעצן - אין הויז זעט זיך שטארק די ארעמקייט, די נויט פון בעל=הבית.

1895 " און איך בין א קבצן, אין שטוב פייפט דער דלות, // דערצו האב איך טעכטער דערוואקסענע כלות".

שארקאנסקי, 1, 12.

229

שור: דער דלות פארשטעלט די חכמה – די קליגשאפט פון ארעמאן באמערקט מען ניט .

דער שלימזל און דער דלות נעמען דעם מלמד צום מזומן – א מלמד איז א שלימזל און ן ארעמאן.

מיט א בארשט און א נאדל באהאלט מען דעם דלות – מיט פוצן און לאטען פארשטעלט מען די ארעמקייט.

א גראשן ליים מאכט דעם דלות רייך – דזוו דפוו.

דער דלות פארשווינדט ווען עס ארבעטן די הענט |קטוו| .

מיט א פוילן שטעקן קען מען ניט ארויסטרייבן דעם דלות.

א מלאכה איז א פאנצער פארן דלות.

233 אז דו לעבסט מיט דלות, ווערסטו א פאסטומדאלעס - (רעג, ליטע)

פאסטומדאלעס (ליטוויש) - א פארשטויסענער, א נעבעכדיקע באשעפעניש, פער 90, IV - 6 - 3.

150 אז מען פארזעצט דעם טלית, איז שוין א סימן דלות.

143 אז דער דלות פייפט אין די ווינקעלעך, פליט די ליבע ארויס דורך די פענצטערלעך. לאקל, גראדנע.

162 א דאקטער קען אלעס, נאר ניט ארויסטרייבן דעם דלות.

156 א ריינער ארעמאן איז א שיינער דלות

168 דער דלות איז עלטער ווי די וועלט.

אז א נגיד זאגט דעם ארעמאן גוט=מארגן, איז ביי אים סימן דלות
לאקל, סאניק, קטוור

דלות מאכט פסלונות - דלות, ארעמקייט. ברענגט א מאל צו אוממאראלישקייט.

1881 " און ווס זענען די מענטשן וואס וויסן גאר ניט פון
250 קיין שום חכמה, זענען זיי א פנים פרום? ווער רעדט
ערלעך? געוויס ניט, דלות מאכט פסלנות, זאגט דער עולם".
שאצקעס, 1, 172.

ם----← 1.

1625 " דער פשוטן איז איין מן דער דא פלש וועגט דר
140 ווערט ארום אז דאש משל איז פסלות מכט דלות".
ספר המגיד, 1, משלי י׳, ד.

1739 " ווען זיך דיא הנד גאטיס איבר ציהט מיט (יסורין)
205 אדר (דלות), פר זינדיגי דיך ניט". ספר מבחר הפנינים, י׳–ז.

ד ל ו ת ה |דאַלוסע| - די. (שנש?) א ווייב פון א דלות(ב׳2), פון אן ארעמאן.

1925 " ווי קודשא בריך הוא האט באשאפן דעם דלות, האט ער אים ווי יעדן באשעפעניש |...| געגעבן אן עזר, אַזוי האט דער דלות א דלותה, די דלותה איז נאך ערגער ווי דער דלות". מוירער, 1, 40. 242

ד ל ו ת ד י ק |דאַלעסדיק| - אדי. ארעם, קבצניש.

1948 " אים איז ענג געווען, ער האט פון דעם דלותדיקן

גראדנע זיך געריסן אין דער וועלט אריין ". 240

א. צייטלין, פער 44, נ׳ 7, 19.

1973 " פון צווישן די אלטע, איינגעהויקערטע הילצערנע

הייזקעס מיט א שורה געמויערטע, גארנידיקע הייזער 239

האבן פארשלאפן ארויסגעקוקט אויף א קונה די קליינע,

דלותדיקע געוועלבלעך". יזב 16, 395.

ד ל ו ת נ י ק |דאלעסניק| — דער, =עס. א גרויסער קבצן.

252 "קענסט מיך פון תמיד פאר א קבצן א דלותניק"(בימקא).

ד ל י ב ע ן - ------> דלובען.

ד ל י ט ע – פון ליטע (אין באהעפט 'ירושלים דליטע')

1951 " דורך דעם, וואס ווילנע איז געווען ירושלים בליטע,

273 איז ביי דיביידע פויערישע פעלקער געבליבן די

האפענונג, אז אין דער שטאט ווילנע וועלן נאך אויפלעבן

זייערע קולטורן". קאצענעלנבאגען, פער 387,106.

ד ל פ ו ן |דאַלפן| – דער, מצ דלפנים |דאַלפאַנים|.

ארעמאַן, קבצן.

1898 " יידן זאלן נישט באדארפן זייערע היינטיקע געמיינע

289 פרנסות, א גייער, א שטייער, א דרייער, א חלפון,

א דלפון, א שלעכטער צדיק, א קרומער צדיק,א מלווה

בריבית |...|". י.ל. מארגענשטערן, 2, 53.

1911 " אט טוט זיך א ווייז דאס גאנצע פעקל קבצנים,

301 מיני אביונים, דלפנים,געפאלענע, אפגעקומענע |...|".

מענדעלע, 9, 84.

1916 " ערשט נעכטן זיינען זיי געווען נגידים, גבירים

298 |...|,און היינט זיינען זיי געבליבן קבצנים,

דלפנים |...|,אן א העמד אויפן לייב".

שלום=עליכם, 1ב, 155.

1963 " די ערד איז געווען א מאגערע, די יידן זענען
304 אלע געווען דלפנים, די דעכער זענען שטרויענע |...|".
באשעוויס, 4, 83.

שור: שכנא שלימזל נעמט דלפונען פאר א שותל - ווען צוויי
290 ארעמע=לייט פארלייגן א געשעפט.

ד ל פ ו נ ו ת |דאלפאנעס| – <u>דאס, בא.</u> ארעמקייט, גרויסע נויט.

% דאס <u>דלפונות</u> ליגט אים אויסגעגאסן אויף זיין

ברודיקן פנים.

ד ל פ ו נ י וו ק ע | דאלפוינייווקע| - נאמען פון א שטעטל
ביי מענדעלען א"א יידישע שרייבער, סימבאל פאר
ארעמקייט, נויט.

1903 " אנטדעקט וואלין האבן די משולחים, וועלכע
דלפונייווקע האט נאך דער שרפה ארויסגעשיקט אויף א/288
דער וועלט קלייבן געלט". מענדעלע, 11ב׳, 7.

ד ל פ ו נ י ש |דאלפוינ יש| – אדי/אדוו. אויפן שטייגער פון א דלפון, אדעם, קבצניש.

% ער פירט א שוועך דלפוניש לעבן. א דלפונישע אינסטיטוציע.

... " די יידישע קולטור |...| איז – השם ירחם! – א דלפוניש ארעמע". זשיטלאווסקי, 4, 174. 307

ד ל פ ו נ ע ן |דאלפענען| - אוטוו. זיך מאכן פאר אן ארעמאן. % "ער האט ליב געהאט צו דלפונען אפילו ווען ער איז שוין רייך געווארן" (ברושי).

ד ל פ ן |דאלפן| - ------> דלפון.

ד ל ת |דאַלעט| - דער/די. פּפּ |?| דלד. נאמען פון פערטן
אות אין יידישן אלף=בית.

... "איך שטוב זיינען געשטאנען צוויי בעטן אויסגעשטעלט
313 ווי א דלת". אפּאטאשו, 10, 119.

2. (שגל) א צייכן צו ווארענען, אז עס קומט א דייטש
|בלומענטאל, פער 90, XX - 3|.

דלת אמות |...אמעס| - נאענטע סביבה, וווינארט.
% ניט ארויסגיין פון די דלת אמות.

1896 " איך בין דער גיהנום=שמש // א גאנת היישער,//
87 איך מיינע דלת אמות // איז איינצושטיין ניט גרינג".
גאלדפאדען, 1ג, אקט 5.

1968 " איר גייסט האט פון דער סיף געקוקט צום דרויסן //
88 העט=העט אריבער אירע דלת אמות". לעיעלעס, 6, 238.

דלת ארצות - ר"ת: געמיינט די שטעט: ירושלים, חברון,
צפת, טבריה | בערנשטיין, פער 90, XXI - 2|.

דלת על דלת - זייער א קליינער, באגרענעצטער שטח
(ס׳רוב געשריבן נאר ד׳ על ד׳).

1957 " געדענק נאר דאס שטיבל פון דלת על דלת".
320 העלער, 1, 62.

ד ל ת |דאלעט| – דער, =ן. נאמען פון פערטן אות אין
יידישן אלף=בית. ד, ꝺ.

⫽ דלת על דלת |דאלעט אל דאלעט| – (ס'רוב געשריבן נאר ד על ד)
געזאגט וועגן אן ענגן, זייער קליינעם שטח.
% א צימערל האט ער ממש ד' על ד', ניטא ווו זיך
אויסצודרייען.

ד ם |דאָם| – דאס, מצ דמים |דאמים|. (עלט).

1. בלוט.

1832 "אלי יאר ווערט גזעהיך דש דם פון זיין מילה גלייך
330 וויא עש וואלט א קרבן גוועזיך". מחזור, 2, ס/א.

2. (שגל) "אך עס=עס=מאך. זיי האבן געטראגן אפצייכנס
וואס האבן אויסגעזען ווי די ציפער 44, וואס איז די
גימאטריע פון ׳דם׳, בלוט". |בלומענטאל, פער XX, 90 – 3|.

דם התמצית |...האאנמעס| – דער. דאס לעצטע ביסל בלוט.

1873 "זיי נעמען ביי מיר ארויס דעם דם התמצית,
361 פארשלאגן מיר דעם קאפ מיט דעם מוח און מאכן מיר
אויסצודרייען". מענדעלע, 9, 93.

1886 " די פראצענטניקעס |...| עסן און טאשען דעם
355 ארעמען, ווי די ווערעם, זויגן ארויס ביים בעל=מלאכה
דאס דם=התמצית". שלום=עליכם, 3ב, 169.

דם שונא |... סוינע| - דער, מצ דם שונים |...סאנים|.
בליטיקער פיינד, גרויסער שונא. % זיך זייַנען פייער און
פלאם איינער אויף די אנדערע, ביטערע דם שונאים.

1870 " די פרייסישע אריסטאקראטן |...| זענען דם שונאים
501 דעם נאמען ייד און יידנטום". פער 177, נ' II,36 - 274.

1907 " איך בין אים געווען אין דער מינוט א דם שונא".
501 שלום=עליכם, 18, 142.

1938 " האט ער נישט אויפגעהערט טראכטן וועגן דעם פרעמדן
495 זעלנער |...| און געהאסט אים, א דם שונא אים געווען".
י.י. זינגער, 7, 137.

<u>טרייפענע דם</u> – כעס, רישעות.

1881 " ענער |דער מגיד| איז שוין געווינט אין אזעלכע

325 רציחות, דאס <u>טרייפענע דם</u> ווערט אין אים צעקאכט, אז ער

דערזעט א פסוק וואס ער טויג ניט פאר אים".

<u>שאצקעס, 1, 32</u>.

ם

←---- 1.

1541 " אונטר זיין אויגן הט ער קיין טרופפן <u>דם</u> // ער ווש

331 אזו טוט ער קונט ,יך קוים רורן". <u>בבא בוך, 5,242 – 6</u>.

1716 " דיא קליידר פון דיא הרוגים דיא זיין אום גוועלגרט

332 איין <u>דם</u>|...|". <u>ספר המגיד, 3,ישעיה, ט,ד</u>.

<u>דם נדה/דם נדות</u> – דאס בלוט פון א פרוי אין די טעג פון
איר מענסטרואציע.

1610 " זי |חוה| האט פר גאשן דאש בלוט פון מענשן, דרום
מוז זיא היטן <u>דם נדה</u>". <u>טייטש-חומש, ויקרא טו, יט.</u> 460

1685 " אלש דער מענש גיבארן ווערט מאכט הש"י דאש אויז
דער מוטר איר (<u>דם נדות</u>) מילך ווערט אין דיא ברישט 465
|...|". <u>דרך הישר לעולם הבא, ק – 2.</u>

ד מ א י |דעמאי| - דער, בא. (לל) תבואה און פרות אויף וועלכע מען איז ניט זיכער, צי מען האט פון זיי אראפגענומען מעשר.

1861 " ווען איינער קויפט |...| אייל אויסצושמירן כלים איז ער פטור פון דמאי". איבז אנ, זרעים (משניות)2/כו. 344

1940 " עס איז גענוג צו לייענען די משנה - מסכנות ווי כלאים און פאה, תרומה און דעמאי, כדי צו דערפילן דעם ריח פון די פעלדער". קאראלניק, 2, 12.

ד מ ו ת|דעמוס| - <u>דער/דאס</u>. (<u>לל</u>) פארעם, געשטאלט.

1832 " איך האב מטמא געווען זיין גליבטן בית המקדש

375 דאש איך האב אין היכל איין <u>דמות</u> גישטעלט".

<u>מחזור, 2, עא//ב.</u>

1924 " האיט אונדז באשאפן אין דיין אייגענעם <u>דמות</u>".

369 <u>ניידוס, 3, 187</u>.

1968 " ס'איז פון האלץ, ווי פון א בלינדער שטייג, ארויס

372 א <u>דמות</u>". <u>לעיעלעס, 6, 264</u>.

ד מ י |דעמיי| - ערשטער טייל פון א צאל באהעפטן --> דמיט.

ד מ י ר ן |דימיען| - ----> **דימירן.**

רעז: פֿאַר וואָס שיקט זיך ניט א.וו. דומיון ד.ו.
דמיון ?
מיט וואָס איז דאָס אַנדערש פֿון דיוק,
מיזרח, מנהג און אַ סך אַנדערע ?

ד מ י ם |דאמים| - מצ פון דעם. 1. בלוט, געבליטן.

"...בלוט", ער וויל איר זאגן, אז ער איז ניט שולדיק, נאר א קוקטועדיק אויף איר, פאלט אים איין די דמים".

א. רייזען, 8, 148.

2. געלט.

1887 " געפארן צום רבין |...|, געבראכט א כתב מחילה, געשריבן און געחתמעט פונעם רבין. געוויינלעך קאסט האט דאס געקאסט דמים". פער 74, נ' 37, 632. 433

3. וסת, מאנאטלעכע, צייט |קטור|.

צאפן די דמים - מאטערן, פייניקן, צושטיין צו עמעצן מיט שלעכטע כוונות.

1895 " דער גוי צאפט די דמים,דא קאכט ער, דא בריט ער,//
429 און יענקל מוז אלע זלזולים פארשווייגן". שארקאנסקי,36,1.

דמים=צאפער - דער. =ס/מצ דז. פייניקער, אויסניצער.

1881 " ווער זיינען די איינגייער פון אונדזער הויז?
438 גזלנים,מענטשנפרעסער, קהלשע דמים=צאפער". סאפיר,6,1.

ממון ודמים - |מאמען ועדאמים| - געלט און פיין.

1868 " |...| עס זאל אונדז קאסטן ממון ודמים שיקן די
431 קינדער אין די קלאסן". פער 177, נ' 41, ד -299.

דמי מפתח |דעמיי מאפטייאך| - (ישראל) שליסלגעלט (פאר א דירה).

דמי קדימה - |דעמיי קעדימע| - אדרויף,האנטגעלט,אוואנס.

1892 " ווער עס איז שולדיק דמי קדימה אדער וואסער, דארף
באצאלן, ווען ניט איז די עוולה נאך גרעסער". 442
פלאי, 2, 45.

ם-----> 1.

1728 " |...| זוא טרייבט עז דיא דמים אונ' היילט דיא האר
ווינד". סגולות ורפאות, כה - [illegible]. 430

----> 3.

1685 " מיין טייל שרייבן איין אשה דיא דא נידה איז דיא
ערשטן עטליכי טאג מען דיא דמים שטארק גיבן זאל זיא ניט 428
שולן גין אך קיין תפלה טון". דרך הישר לעולם הבא, עט-1.

דממה דקה |דמאמע דאקע| – פולשטענדיקע שטילקייט.

1938 "ווּ דן? אין דער אלטער אליהודיקער אנטפלעקונג,
אין דער 'דממה דקה', אין דער שטילקייט, אין דער 453
אויסגעלייטערטקייט און טיפער מענטשלעכער, אחריותדיקער
איינזאמקייט". קארלניק, 1, 160.

1964 "באשעפער, וואס דיין אטעם האט דערראנט אליהו הנביא
אין קוים דערהארכטער דממה דקה". ל. אליצקי, 272,2. 451

ד מ מ ה = ד ק ה ד י ק |דמאמע=דאקעדיק| - אדי. (שנש)

זייער שטיל.

1967 "דורך זיין שטערן=געביין כליפעט ניט דממה=דקהדיקער

ציטער מיט שרעק פאר גזר פון פארגיי |...|". 456

י. פרידמאן, 4, 39.

1972 " און אלע מיינע בלוטן וואיען צעריק, שמערציק

מיט דממה=דקהדיקן קול זיי בעטן". ח.ל. פוקס,1,53. 457

|| דממה=דקהדיקייט - די, בא. (שנש) אייגנשאפט פון

זיין דממה=דקהדיק.

1974 " זיין טיק=טאק טוט אויס ׳דעם לעצטן קלאנג

דממה=דקהדיקייט׳". מ. ליטווין ציט אלכסנדר שפיגלבלאטן. 455

אין פער 38, נ׳ 82, 222.

ד מ נ י ק |דממניק| - <u>דער, =עס.</u> <u>(זן? עלט?)</u> א שלעגער,

א גזלן, איינער וואס איז אלע מאל גרייט צו שלאגן זיך

ביז בלוט.

1819 " אונ׳ איך בין טאקי ניט מסופק אז ער וועט עס טאקי

471 נישט דרלעבין צו גיין, ווארין איהר ווייסט וואס דאס פר א

גזלן, פר א דאמניק איז". <u>יוסף פערל, 1, 61.</u>

ד מ ע ו ת ש ל י ש |דמאעס שאליש| -(ללן) זייער א סך טרערן.

זען אויך דמעות שליש.

1895 " און מיין פעטער האט דערהער, האט ער אויך אנגעהויבן

צו וויינען און מיט דמעות שליש האט ער מיר דערציילט 476

...|". יום-טוב ל. העלער, מגילת איבה, 2, 15.

ד נ א – דער, =ען. 1. גרונט, דעק, באדן אונטער די וואסערן
פון א ים, טייך, אזערע א"ע. % דאס וואסער אין טייך
איז געפאלן אזוי נידעריק, אז מע האט געקאנט זען דעם דנא.

1927 " נאך אין דעם זעלבן טאג האט מען דעם ברונעם אויסגעשעפט
544 ביזן דנא און ארויסגעווארפן פון גרונט אלע ביינער".
י. י. זינגער, 4, 264.

1965 " זיינען שוין גרייט געווען |...| די 'אקוואנאטן'
513 |...| אנצופאנגען אויסצופארשן דעם דנא פון פאסיפיק".
בלוישטיין, פער 69,IX/2.

2. דאס אונטערשטע ווענטל, די באזע פון א כלי, קאסטן א"ע.
1936 " האט ער איבערגעקערט ס'גלאז מיטן דנא ארויף |...|
534 פאר א סימן, אז ער וויל שוין מער ניט". נאדיר, 19,9.

1949 " ער האט אויסגעליידיקט דעם |...| קופערט ביזן

539 דנא, איבערלאזנדיק אין אים בלויז די ריחות פון דימפיקייט".

י.י. זינגער, 9, 158.

3.(פיג) טיפעניש(וועגן געפילן, איבערלעבונגען).

1954 " האב איך די אויגן טיף פארמאכט,// אראפגעלאזט

522 זיי אויפן דנא פון דער נשמה |...|". מ. ראוויטש,163,4.

1962 " בלויז אזעלכע אויסערגעוויינלעכע איבערלעבונגען

515 האבן געקאנט א רויפצויבערן פון דעם סאמע דנא פון דעם

אונטערבאוווסטזיין". מארגאשעס, פער 68, 3/X!.

1972 " ער דערגרייכט אין איר ביז אירע באבעס, ביזן

517 דנא פון איר נקבהשאפט". ראכמאן, פער 38,נ' 76, 110.

O **אויגנדנא** - דער הינטערשטער טייל פונעם אויגן=קיילעך, צו וועלכן מען קען אריינקוקן דורכן אפל מיט א ספעציעלן אינסטרומענט מיטן ציל פעסטצושטעלן א פעלער אדער קראנקייט.

ℤ **ער האט א קישקע אן א דנא** - ער קען ע סן זייער א סך, עסן אן אפהאלט.

ד נ א י ק - <u>אדי/אדוו.</u> זייער טיף, סאמע אונטן.

1967 " מיינע ליפן ציטערן ווייך, ווייסן ניט וועמען זיי קושן:

549 די בלויע מייניקלעך אויף כוואליענדיקן טייך צי מיין

מוטער צווישן <u>דנאיקע</u> פליושן". <u>י. פרידמאן, 4, 111</u>.

1970 " שטום און <u>דנאיק</u>, קדמת=<u>הנאיק</u>,// פלעג איך רוען

550 אין א תהום". <u>א. צייטלין, 7, 523</u>.

1973 " דער קארליק ציט זיין קול <u>דנאיק</u>=נידעריק".

547 <u>שפיגל, 6, 79</u>.

ד נ א ל א ז – <u>אדי, (דטשמ)</u> אן א דנא, אן <u>א</u> גרונט.

1955 "א ווארטשארק צעטראגט זיך און לאזט זיך פארשלינגען

אין <u>דנאלאזער</u> טיפקייט פון אייביקע צייטן".

<u>לייוויק, 11, 134</u>.

ד נ א ל א נ ד - דאס, (שנש) טיפעניש.

1963 " זאנדירן זיי דעם גליווערדיקן דנאלאנד".

553 סוצקעווער, 4, 401.

ד נ י א ו ק ע – <u>די, =ס.</u> (<u>רוסיצ</u>) איינטאגיקער אפשטעל
פאר רו (אין א רייזע, מערש <u>א"ע</u>).

1898 " איך פאר שוין אויך שושן-פורים רייטנדיק אויף
א קאטשערע קיין שושן |...| און מאך <u>דניאוקעס</u> אין 590
אלע ווייגשענקען". <u>ליניעצקי, 10, 10</u>.

(?נ?) 77 <u>פוול:</u> (<u>ווהלג</u>) <u>ער קען מיר קושן ווי די יידן האבן</u>
<u>געמאכט א דניאוקע</u> |<u>סטוטש 449</u>|.

דין

דין זיין |דאן...| פֿצ האט דן געוועזן. (לל)משפטן,
אורטיילן/פאראורטיילן.

1832 " איך דעם טאג אז ער וועט דן זיין דיא וועלט ער
579 וועט משפטן די האפירדיגי רשעים מיט מדת הדין אבר ניט
מיט מדת הרכמים". מחזור, 2, י/א.

1866 " נו, קען מען א רעדאקציע דן זיין אונטער די אויגן?".
560 פער 177, נ' 47, 717.

1965 " |...| ער האט זיי דן געוועזן לשריפה". ב.צ. גאלדבערג,
566 פער 69, !/24.

|...| " מען האט אים דן געוועזן צו קלויסטער=פארשפארונג".
1973 ליפינער, פער 38, נ' 65, 79.

0 דן זיין לכף זכות - |...לעקאף זכוס| - בארעכטיקן,
פארענטפערן, פארטיידיקן, געפינען די גוטע זייטן.

1833 " דר מענטש זאל זעך גוויינען מיט דר מדה זיין חבר
דן צו זיין לכף זכות". הרב א. הכהן, 1, כ, דף נ/ 2.

1956 " יעדן, וואס מען קען נאר ווי עס איז דן זיין לכף זכות,
מוז מען דן זיין לכל זכות און אים ליב האבן מיט גוף, 585
נפש און געלט, ווי עס שטייט ואהבת לרעך כמוך".
ה. צייטלין, 1, 74.

דן זיין לכף חוב |... לעקאף חאוו| – באשולדיקן, מישפטן
צום שלעכטן, געפינען די שלעכטע זייטן.

1960 " כ'האב אייך נישט דן געווען לכף חוב אפילו ווען איך
האב געלייענט דעם דריטן טייל פון אייער טרילאגיע". 568
ניגער, 10, 397.

ם 1610 " אין דער זעלב צייט הבן זיא גיזאגט איך מלך

558 איז מן ניט דן אונ' זאגט קיין עדות אונ' מן זאגט

קיין עדות איבר איך". טייטש=חומש, שמות כא, כט.

0 דן זיין לכף זכות.

1739 " אונ' איך ווייש דיינה נארהייט זוא בין איך דיך

609 דן לכף זכות". ספר מבחר הפנינים, ו' - יז.

ד נ (י) ע וו א ל נ ע - דער, =ס. (רוסיצ) א סאלדאט, וואס העלפט דעם דעזשורנעם האלט די ארדענונג אין די קאזארמעס.

1932 " שטעל אויס די באטערייע |...|, לאז איבער צוויי מענטשן דנעוואלנע און פיר אלעמען צום רעזערוו".
618 ברעגמאנ, 1א׳, 261.

1958 " דער דניעוואלנע האט אנגעצונדן א קליין נאפטלעמפל".
593 האפער, פער 38, נ׳ 29, 137.

ד נ י ע פ ע ר – א גרויסער טייך אין דעם אייראפּעישן טייל פון סאוועטן=פאַרבאַנד.

/7 דער דניעפּער ברענט – |סטוטש 440| איראַניש וועגן איילעניש.

ד ף |דאַף| - דער, =ים/=ן א בלאט פון א ספר.

1924 " כ'האב ליב פארגעלבטע, שטוביקע מחזורים, |...|//

איך פיל א נאנטן דופט, אזא באקאנטן,// איך אויסטעלישן 5

שער, איך יעדן דף". ניידוס, 3, 212.

1934 "נישט א ין בעל=עגלה, קצב אדער שניידער רימט זיך

פארן אנדערן מיט נישט ווינציקער זיכערקייט, ווי די 2

למדנים מיט זייערע דפֿן גמרא: 'איידער איך האב זיך געלאזט

אין וועג ארייך, האב איך היינט אריינגעריבן א צען

קאפיטלעך תהלים!". אש, 13, 379.

1953 " שוין אויף די ערשטע דפים ווינקען צו אונדז אראפ

באקאנטע נעמען פון די גדולי=התורה בהורידנה |גראדנע|". 10

ח. גארבער, פער 44, ז' 7, 38.

0 דף יומי |...יוימי| - (וועגן לערנען) א בלאט גמרא,
משניות, תהילים.

1952 " דער לובלינער רב |האט| געשאפן דעם שטענדיקן דף יומי,
|דאס לערנען| טעגלעך א בלאט גמרא פאר די ברייטע 12
צוהערער=מאסן". י.ל. הורוויץ, יזב 12, 180.

1968 " רעליגיעזע יידישע בחורים האבן געמיינזאם
געלערנט יעדן טאג א 'דף-יומי'". ב. ארענשטיין, יזב 818,2. 14

ם 1732 " איך האף אז האב מיך קעגן די תנאים ואמוראים ע"ה
דער מיט פר ענטווארט, אז האב אך גיצייכטנט די דפין, 9
קען מן איטלכן תנא טרעפן אויף דעם ארט". עיון יצחק,
הקדמה, IV.

1795 " ווייל איך דעם ביחעל האט דער דרוקר ניט גיצייכענט
אוף די דעפין בכן קאן מאן ניט מאכין מפתחות". 3

ד פ ו ס |דפוס| - <u>דער, =ים.</u> דרוק; דרוקעריי. מערסטנס

איך צונויפהעפטן: אותיות <u>דפוס</u>, בית=<u>דפוס</u>.

1924 " שטיל בלעטער איך די ספרים מיטן אלטן אמסטערדאמער

16 אפגעווועלקטן, ליבן אויסטערלישן <u>דפוס</u>". <u>ניידוס,3,186</u>.

ד ף ה ס ו ח ר |דאף האסויכער| - דער (שלש) א סוחר א שלימזל.

(פאראדירט אין יידיש פון "איש חסיד", מוצא=שבתדיקע

זמירות).

1894 " דף הסוחר! פריער 'לאנדאן', היינט יקנה"ז".

שלום=עליכם, 4ב', ז' |?|.

1921 " מיט זיין ביסל מזומנים, וואס ער האט מיטגעבראכט,

פרובירט ער זיך אין דער התחלה ווערן א 'דף הסוחר', 31

אבער סוחרעריי מיט א פארחלומטן שירים=קאפ גראמען זיך נישט".

זילבערבוש, 2, 56.

ד פֿ ק |דייפּעק| - <u>דער, =ן,</u> <u>פּפֿ</u> <u>דופּק</u> |דויפּעק|.

1. דער פּולס אין די בלוטאדערן. % דער קראנקער איז זייער שוואך, דער <u>דפֿק</u> הערט זיך קוים און מיט איבעררייסן. דער דאקטאר טאפּט עם <u>דפֿק</u> פון דער האנט.

1850 ℅ צו דיין ווייטאג זאל מען קלאפּין קנאביל און צו די <u>דפּיקין</u> צו לייגין |...|". <u>אנ, תעלה ארוכה</u>. 1389

1882 " די שטריכן צייגן אן דעם צושטאנד פון די אברים הפּנימיים אזוי גוט ווי דער <u>דופּק</u> (פּולס) צייגט אן די צירקולאציע פון די בלוטן". <u>גאלינו, 1, 8</u>. 1390

1926 " ער אנטבלויזט האסטיק די האנט, טאפּט אן דעם <u>דופּק</u> און שלאגט זיך דאס מעסער אין אדער אריין". 1391

<u>קאציזנע, 2, 153</u>.

1943 " דער פאטער איז צוגעגאנגען צו אים נעמען |...|
1392 דעם <u>דופק</u> אין האנט און אויסטאפן דעם האלדז |...|".
<u>זינגער, 8, 275</u>.

2. (<u>פיג</u>) ווייזער פון עקזיסטענץ, טעמפ, ריטעם (פון אקטיווקייט, לעבן <u>אד"גל</u>). % דער <u>דפק</u> פון געזעלשאפטלעכן לעבן איז שוואכער געווארן.

1912 " ווי לאנג |איז אז| מען האט אויפגעהערט צו שרייען
1393 אין אלע גאסן, אז ביי דעם יידישן פאלק איז שוין
לאנג ניטא דער <u>דופק</u>, אז ער איז גאר ווי א מת".
<u>זשיטלאווסקי, 5, 35</u>.

1954 " דעם <u>דופק</u> פון דער וועלט קאן מען נאר דערפילן,
1394 ווען מען איז שטיל, אומבאוועגלעך". <u>גרינבערג, 15,3</u>.

<u>(אנ)טאפּן דעם דפּק</u> - פּרוּוון זיך דערוויסן וועגן עפּעס, אומדירעקט אויספאָרשן ווי ס'האָט מיט עמעצן/עפּעס.

1402 1912 "יעמאָלט קומען די געלערנטע געאָלאָגן |...| און קריכן אַרויף אויף דעם באַרג, טאַפּן אויס זיין דופּק, שטודירן גענוי אויס פון וואָס ער באַשטייט". זשיטלאָווסקי, 202,2.

1403 1936 " |...| געוואָלט רעדן וועגן תכלית=זאַכן, אויסטאַפּן ביי דעם פאַרשוין דעם דופּק, צי קאָן ער |...|".
זינגער, 6, 566.

<u>נעמען פאַרן דופּק</u> - דזוו דפּוו.

1409 1930 " אַנטשולדיקט, איר רעדט יידיש? - פּרוביר איך נעמען דעם יונגן=מאַן פאַרן דופּק". אײנהאָרן, 7, 145.

<u>עס קלאַפּט (נאָך) דער דפּק</u> - ס'איז נאָך דאָ לעבן, אַקטיוויקייט.

1909 " <u>דער</u> יידישער <u>דופק קלאפט נאך</u> ביי אייך".

1411 <u>וויינגאטט, 1, 47.</u>

<u>ניטא קיין דפק</u> – ס'איז ניטא קיין אקטיווקייט, קיין לעבן, קיין אנטוויקלונג.

□ <u>דפק.</u>

1746 " |...| דער חולה מסוכן איז דען ער האט איין גרושי

1415 בלאטיר איך מוח אונטר דען הירן שאל, דש האב איך שון פר שטאנדן דורך דען <u>דפק</u> אונ שתן". <u>דרך הישר לאבן בוחן.</u>

ד ו פ ק ן |דייפעקן| – <u>אוטוו</u>. (<u>שנש</u>) פולסירן, קלאפן.

1922 " איך הער, ווי <u>ס׳דופקט</u> אייער הארץ, מיין קינד!".

<u>בראדערזאן, 7, 108</u>. 1416

ד ך ה ס ו ח ר |דאָך האָסויכבער| - (שלש) א סוחר א שלימזל

|פון קומט "איש חסיד", אייער פון די מוצאי-שבתדיקע זמירות|.

1894 " דך הסוחר |טעקסט: דך א סוחר|! פריער 'לאָנדאָן',

היינט יקנה"ז". שלום=עליכם, ב4....

1921 " מיט זיין ביסל מזומנים, וואָס ער האָט מיטגעבראַכט,

פּרובירט ער זיך אין דער התחלה ווערן א 'דך הסוחר' 31

אָבער סוחריי מיט א פאַרחלומטן שירים=קאָפּ גראַמען

זיך ניט". זילבערבוש, 2, 56.

ד ק ד ו ק - ----> דיקדוק.

ד ק ה |דאקע| - <u>די, מצ דקות</u> |דאקעס| (<u>קצביש, שוחטיש</u>)

קליין פיק: א שאף, א קעלבל (היפך פון "גסה, בהמה גסה").

% ביי אונדז זיינען דא צוויי שוחטים, איינער פאר <u>דקות</u>,

דער צווייטער פאר גסות.

... " ער פלעגט אריינקומען צו הונדז שעכטן א דקה".

ברושי <u>פרץ, איז גוט.</u>

1922 " נישט פאראן א מאל א <u>דקהלע</u> צי אן עוף?".

56 <u>י.י. זינגער, 1, 169.</u>

דק מן הדק |דאק מין האדאק| - אדי, אויך אין ווייבלעכן

מין און אין מצ (לל)דינער פון דיך זייער דין; דאס

מינדסטע.

1938 " |...| אויסטייטשונגען וואס מיען זיך צו באשרייבן,

פראצעסן וואס זיינען 'דק מן הדק'". קאראלניק, 316,1. 61

1957 " סור מרע, אפילו בדקות שבדקות און ועשה טוב פון

מידות=טובות". יוסף=יצחק שנייאורסאן, 1, 389. 57

1959 " עס זיינען דא ניצוצין |...| דקין מן הדקין

וואס דער צדיק הדור קען זיינ[illegible]ט ארויסציען פון די 60

אומריינע זאכן". ח. גראדע, פער 68, $\overline{X}$/30.